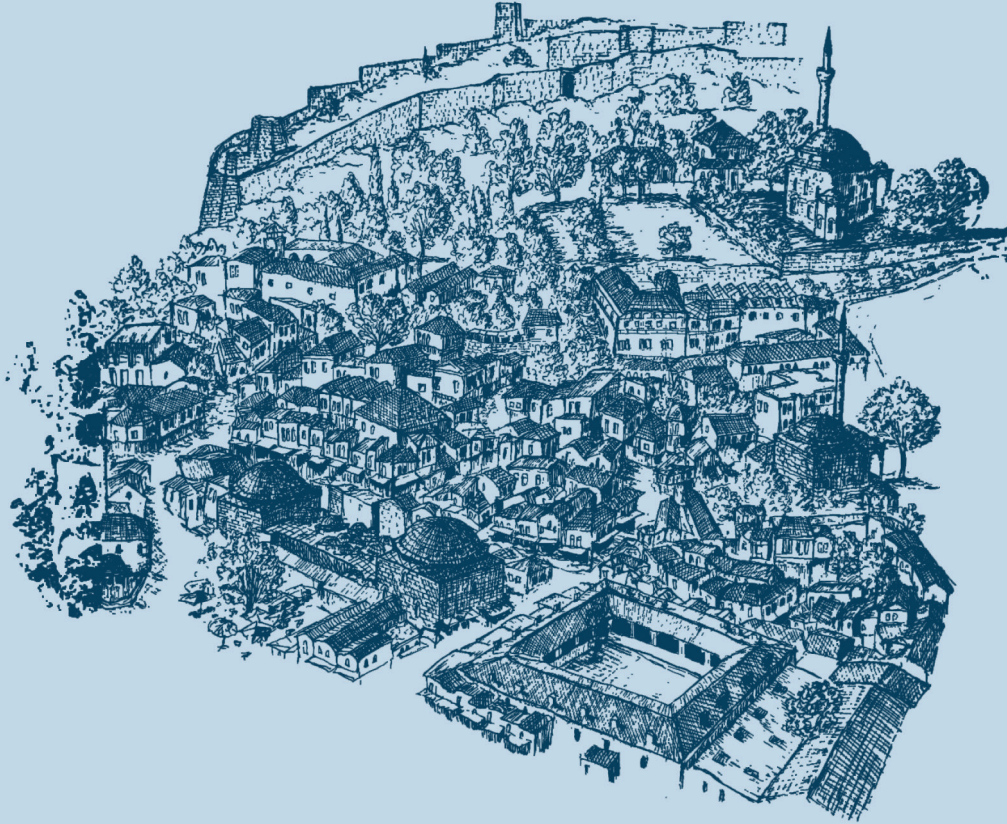

Üsküp Düşünce Okulu
Öğrenci Sempozyumu

6.

Akademia Shkupi
Simpoziumi Studentor

19-21 EYLÜL/SHTATOR 2025
ÜSKÜP/SHKUP

BSF | BALKAN
STUDIES
FOUNDATION

SEMPOZYUM PROGRAMI - ÖZET KİTAPÇIĞI
PROGRAMI | SIMPOZIUMIT - LIBRI | ABSTRAKTEVE

Üsküp Düşünce Okulu

Öğrenci Sempozyumu

6.

Akademia Shkupi

Simpoziumi Studentor

19-21 EYLÜL/SHTATOR 2025
ÜSKÜP/SHKUP

SEMPOZYUM PROGRAMI - ÖZET KİTAPÇIĞI
PROGRAMI I SIMPOZIUMIT -LIBRI I ABSTRAKTEVE

İçindekiler

Program Akışı / Agenda	8
Özetler / Abstraktet	15
Gençlerde Dindarlık Algısı: Üsküp Örneği (18-25)	16
<i>Ayşe Kol</i>	
Community Sovereignty in Albania, Pathways for Muslim Empowerment	17
<i>Arbër Lami</i>	
Türklerin Bulgar Krallığı'nda Maarife Dair Sorunları (1909)	18
<i>Bedriye Uzuner</i>	
Sırbistan'ın Yolsuzlukla Mücadeledeki Hukuki Mekanizmaları	19
<i>Beyza Nur Durmuş</i>	
Üsküp Kent Merkezi Planlamasının Sosyolojik Bölünme Üzerindeki Etkisi	20
<i>Beyza Nur Kesgin</i>	
Kalkandelenli Hafız Süleyman Efendi'nin Davetçi Kimliği	21
<i>Beyzanur Punar</i>	
Hürriyet Gazetesinin ilk 50 sayısında (1868-69) Meşveret Kavramının Temellendirilmesi ve Medeniyete Etkisi	22
<i>Deniz Akalın</i>	
Deklarata e Balforit: Ndikimi i Një Letre Historike	23
<i>Demir Kasami</i>	
Egemen İdeolojinin Tarih Eğitimiye Yansıması: 1931 ve 2025 Yılları Türkiye Tarih Ders Kitapları İncelemesi Balkan Örneği	24
<i>Dilara Güler</i>	
Dimensioni Kulturor i Distances Së Pushtetit Në Shqipëri	25
<i>Dorisa Topi</i>	
Yeni Yumuşak Güç Arenası Olarak Dijital Diplomasi: Kosova ve Arnavutluk'un Balkanlar'daki Algı Mücadelesi	26
<i>Ebru Göğçer</i>	
Prenslik ve Çarlık Dönemlerinde Bulgaristan Türk Basını ve Türk Kimliği (1878-1946)	27
<i>Edanur Görmek</i>	

Karaman'da Yatır Kültürü ve Dini Mekanlar Üzerinden Mekansal Hafıza	28
<i>Emine Kaya</i>	
Bosna Savaşı'nın Savaş Sürecinde Oluşturduğu Mekansal İzler	29
<i>Elif Pelit</i>	
Balkanlar Niçin Uluslaşmadı?	30
<i>Emircan Bağcı</i>	
Balkanizm ve Türkistanizm Kavramlarını Postkolonyal Teoriler Işığında Tartışmak	31
<i>Faizulla Toltay</i>	
Balkanlar'da Dijital Hegemonya ve Dezenformasyon	32
<i>Fatma Duygu Teker</i>	
Bir Osmanlı Aydınının Tanıklığı: Kafkas Yollarında Ermeni Meselesi	33
<i>Fidannur Yıldırım</i>	
Balkanlarda Ceditçilik Hareketi ve Usul-ü Cedit Eğitimi	34
<i>Fuat Berke Gül</i>	
Süryani Şairi Mor Efrem'in Şiir Ölçüsü ve Günümüze Etkisi	35
<i>Gizem Aydoğdu</i>	
Diplomacia Kulturore: Rast Studimi Diplomacia Kulturore e Bashkimit Evropian Dhe Diplomacia Kulturore e Republikës së Maqedonisë së Veriut	36
<i>Gzim Rushiti</i>	
Bulgarların ve Makedonların Nasrettin Hoca'sı Itar Pejo	37
<i>Hafsa Zeynep Albayrak</i>	
Osmanlı Devleti İhtisab Müessesesine Yapılan Şikâyet Örnekleri Üzerine Genel Bir Bakış Açısı	38
<i>Hanife Büşra Gözel</i>	
Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuzey Makedonya ile İkili İlişkilerin Son 5 Yıl İçerisinde Türkiye Dış Ticaretine Etkisi	39
<i>Hasan Emre Karakaya</i>	
Srebrenitsa Katliamına Karşı Türkiye'de Gazetelerden Bazı Manşetler	40
<i>Hatice Demir</i>	
Avrupa Birliği'nin Genişlemesi: Batı Balkanlar	41
<i>Hatice Öz</i>	
Halife Me'mûn Döneminde Bir Bilim Merkezi Olarak Merv	42
<i>Hayriye Vural</i>	

“Hristiyanlar Huzur, Konsoloslara Saygı, Türklere Ölüm!” Fener Rumları ve 1821 Rum İsyanı	43
<i>Kudret Sayan</i>	
Üsküp'te Osmanlı'dan Günümüze Devam Eden Vakıf Camiileri	44
<i>Merve Taş</i>	
Arap Medyasında Srebrenitsa Soykırımı	45
<i>Merve Zeynep Çetinkaya</i>	
Türk Dış Politikasında Yeni Bir Yaklaşım: Hakan Fidan'ın Balkanları Tahayyülü	46
<i>Mervegöl Kınalı</i>	
İklim Değişikliği: Yeni Yüzyılın Sağlık Tehdidi	47
<i>Mevlûde Çayır</i>	
1989-2000 Arasında Sırp Ortodoks Kilisesi'nin Siyasal Rolü Ve Uluslararası Medyadaki Temsili	48
<i>Mustafa Eyigün</i>	
Kitap Kulüplerinin Sosyal Hayata ve Okuma Alışkanlığına Etkisi Bağlamında; Üsküp Kitap Kulübü Örneği	49
<i>Necla Dursun</i>	
Batı Trakya ve Kıbrıs'ta Türk Topluluklarının Kimlik ve Hak Mücadelesinde Liderlerin Rolü: Dr. Sadık Ahmet ve Rauf Denktaş Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz	51
<i>Neslişah Merve Albayrak</i>	
Filistin'de İnsan Haklarını Savunan Kadınlar: Rachel Corrie, Ayşenur Ezgi Eygi ve Korkusuz Kadınların Direnişi	53
<i>Nur Erözkan Demir</i>	
Berlin Süreci'nden Günümüze Düzenlenen Zirveler Ekseninde AB'nin Batı Balkanlar Politikası (2014-2024)	54
<i>Ömer Faruk Aydın</i>	
Tevhid, Seyrüsüluk ve Aşk/Öz Bilinç Merkezinde Divanlara Yeniden Bakış 18. Yüzyıl Şairlerinden Ahmed Gurbî Örneği	55
<i>Rıdvan Saygılar</i>	
Arti i Kohës Së Luftës: Ndërmjet Dokumentimit Historik Dhe Përzetimit Emocional	56
<i>Silvija Hametaj</i>	
Ahmet Vefik Paşa Ve Robert Kolej: Türkçülük Anlayışı Üzerine	57
<i>Vildan Öztürk</i>	
Genç Müslümanlar ve Yücel Teşkilati'nin Karşılaştırmalı Analizi	58
<i>Zeynep Kurun</i>	
Balkanlarda Barış Çalışmaları: Bosna-Hersek Örneği	59
<i>Zeynep İnan</i>	

2016 yılında Fettah Efendi Eğitim ve Düşünce Derneği adıyla Üsküp/Kuzey Makedonya'da kurulup 2022 itibariyle kurumsal yapıda doğan ihtiyaç sebebiyle Balkan Çalışmaları Vakfı-Balkan Studies Foundation (BSF) adıyla faaliyetlerine devam eden kurumumuz, özellikle lisans ve lisansüstü öğrencileri merkeze alırken, diğer yandan hem yerel hem de uluslararası bilimsel çalışmalara da 5 yıldır öncülük etmektedir. BSF bünyesinde faaliyetler 4 merkez ve bir yayınevi etrafında planlanmıştır. Bu merkezlerden ilki, vakfın en görünür faaliyeti olarak ve gelecek yıllarda enstitüye dönüştürülme hedefiyle kurulan Ekonomi, Siyaset ve Toplum Araştırmaları Merkezi'dir. Kuzey Makedonya ve Balkanlara dair güncel ve tarihi bilgi üretimine yoğunlaşacak merkezde siyaset ve hukuk, ekonomi, toplum ve tarih alanında araştırma projeleri, raporlar, kongreler, sempozyumlar, çalıştaylar, yuvarlak masa toplantıları, uluslararası zirveler yer alması ve olacaktır. Ayrıca birkaç yıldır gerçekleştirilen Balkan Studies Congress ve Balkanlar için önemli bir uluslararası hakemli yayın olan Journal of Balkan Studies merkezin en önemli faaliyetleridir. Vakfımızın bünyesinde yer alan ikinci merkez ise Abdülfettah Rauf Araştırmaları Merkezi'dir. Balkan İslam Çalışmaları, Edebiyat Çalışmaları ve Fettah Efendi'ye dair yapılan çalışmalar bu merkez bünyesinde yürütülmektedir. Aile ve Gençlik Araştırmaları Merkezi ise daha çok gençlere yönelik faaliyetlere yoğunlaşmakta, bilimsel olarak psikoloji, eğitim, aile ve genç nüfusu incelemektedir. Gençlik araştırmaları açısından 15-24 yaş grubu hedef kitle olarak belirlenmiş, bu kapsamda çeşitli araştırmalar yapılarak yayın faaliyetleri ön plana alınmıştır. Merkezin eğitim faaliyetleri ise Üsküp Düşünce Okulu ve Genç Akademi gibi önemli iki başlık altında ilerlemektedir. Üsküp Düşünce Okulu seminerler, okuma grupları, makale yazım süreci, yaz/kış okulları, Ramazan Etkinlikleri, Mezuniyet gibi birçok faaliyeti barındırmaktadır. Vakfımızın yayınevi ise İDEFE'dir. Vakıf bünyesinde gerçekleşen tüm faaliyetlerin yayına dönüşmesi, ayrıca telif, çeviri ve edisyon eserlerle Balkanlara dair bilgi üretimin görünür kılınması bu merkez ile hedeflenmektedir. Bu çerçevede vakfımız araştırma, eğitim ve yayın alanında Kuzey Makedonya'yı, Balkanları ve ötesini etkileşim ve hareketlilikle iç içe bağlayacak bir mekanizma üretmeyi amaçlamaktadır.

FONDACIONI PËR STUDIME BALLKANIKE

Fondacioni për Studime Ballkanike është vijimësi e Shoqatës për Edukim dhe Mendim “Fettah Efendi” e themeluar në vitin 2016, veprimtaria e të cilës shtrihej në realizimin e aktiveve të ndryshme hulumtuese përgjatë 5 viteve. Fondacioni për Studime Ballkanike e themeluar në vitin 2022, krijimi i së cilës vjen si rezultat i nevojës së infrastrukturës institucionale dhe veprimtaria e saj përqëndrohet tek studentët në studime deridiplomike dhe pasdiplomike. Në kuadër të Fondacionit përfshihen 4 qendra hulumtuese dhe një shtëpi botimi.

Qendra për studime politike, ekonomike dhe sociale paraqet një ndër qendrat kryesore të fondacionit me synimin për ta shndërruar atë në një institut në vitet në vijim. Në kuadër të saj realizohen projekte të ndryshme hulumtuese, raporte, kongrese, simpoziume, seminare, panel diskutimi, konferenca ndërkombëtare, kryesisht në fushën e politikës, drejtësisë, ekonomisë, sociologjisë dhe historisë, në Maqedoninë e Veriut dhe Ballkanin në përgjithësi. Përveç kësaj, Kongresi për Studime Ballkanike, i cili mbahet prej disa vitesh, dhe Revista për Studime Ballkanike, e cila boton artikuj shkencorë në bazë të standardeve ndërkombëtare, janë projektet më të theksuara që realizohen në kuadër të qendrës për studime politike, ekonomike dhe sociale.

Qendra Hulumtuese “Abdulfettah Rauf” zhvillon studime islame ballkanike, studime të letërsisë dhe studime për figurën e Fettah Efendiut. Qendra për studime familjare dhe rinore, nga ana tjetër, në qendër të veprimtarisë së saj ka të rinjtë dhe realizimin e hulumtimeve shkencore në fushën e psikologjisë, arsimit, familjes. Për sa i përket hulumtimeve për të rinjtë, grupmosha 15-24 vjeç është përcaktuar si grup e synuar për aktivitetet dhe publikimet që do të realizohen në këtë kontekst. Në kuadër të qendrës për studime familjare dhe rinore realizohen Akademia Shkupi dhe Akademia Rinore. Akademia Shkupi përmban aktivitete si seminare, grupe leximi, procesi i shkrimit të artikujve, shkolla verore/dimërore.

Shëpia botuese IDEFE synon që të gjitha aktivitetet që realizohen në kuadër të fondacionit t'i transformojë në botim dhe të bëjë të dukshme prodhimin e njohurive për Ballkanin nëpërmjet të drejtave të autorit, përkthimit dhe botimit. Në këtë kontekst, fondacioni ynë synon të prodhojë një mekanizëm që do të krijoj ndërveprim dhe lëvizshmëri në fushën e kërkimit, edukimit dhe publikimit në Maqedoninë e Veriut, Ballkanin dhe më gjerë.

ÜSKÜP DÜŞÜNCE OKULU

Üsküp Düşünce Okulu katılımcıların dünyaya, Balkanlara, şehirlere, toplumlara ve insanlara dair bir perspektif geliştirmelerini amaçlamaktadır. Sosyal bilimleri merkeze alarak disiplinlerarası bir bakış ile dinleme, okuma ve yazma süreçleri üzerinden buluşmayı hedeflemektedir.

Üsküp Düşünce Okulu bir yıl ve dört modülden oluşan seminerler, okuma grupları, geziler, akademik yazım süreçlerini barındıran eğitim programıdır. Dört modülden oluşan birinci ve ikinci modül seminerlerden, üçüncü modül okuma gruplarını ve dördüncü modül makale yazım sürecini kapsamaktadır.

Üçüncü modülde öğrenciler belirlenen okuma gruplarında yer alacaktır. Dördüncü modülde ise 4 ay boyunca Üsküp Düşünce Okulu'nda ki hocalardan birinin danışmanlığı ile makale yazım sürecini tamamlayacaklardır.

Dört modülü de başarıyla tamamlayan öğrenciler Üsküp'te gerçekleşecek olan mezuniyet töreninde bildirilerini sunup, sertifika almaya ve vakfımızın araştırma projelerinde araştırma asistanı, staj yapma gibi imkanlara sahip olacaklardır.

AKADEMIA SHKUPI

Akademia Shkupi synon të jep dhe zhvillojë një perspektivë kuptim plote mbi qytetërimet botërore, Ballkanin, qytetet, popujt dhe njeriun si individ. Me një pikëpamje ndërdisiplinare, e cila ka në qendër shkencat shoqërore, synohet të krijohet një kuptim i plotë përmes seminareve – dëgjimit, debateve, leximit dhe procesit të shkrimit akademik. Akademia Shkupi përbëhet prej katër moduleve dhe 1 viti dhe ka për qëllim që të krijon një tërësi kuptimplote përmes seminareve – dëgjimin, debateve – leximin, dhe procesin e shkrimit akademik. Moduli i parë dhe i dytë përbëhet nga seminare, moduli i tretë përmban grupet e leximit, dhe moduli i katërt procesin e shkrimit të kumtesës.

Në modulin e tretë pjesëmarrësit marrin pjesë në grupet e leximit sipas fushës së interesit të tyre, ndërsa në modulin e katërt pjesëmarrësit kalojnë procesin e shkrimit të kumtesës nën mentorimin e një profesori nga Akademia Shkupi. Ata të cilët arrijnë të përfundojnë me sukses të gjitha modulet, do të fitojnë të drejtën të marrin certifikatë, dhe do të kenë mundësi për praktikë profesionale (stazh, internship), duke asistuar në projekte hulumtuese të Fondacionit për Studime Ballkanike.

PROGRAM AKIŞI

AGJENDA

19 Eylül/Shtator 2024, Cuma/ E premte

10:00-10:30	Açılış Konuşmaları/Fjalimet hyrëse
10:30-10:45	Sertifika Dağıtımı
10:45-12:00	I. Oturum/Sesioni i I
14:30-15:45	II. Oturum/Sesioni i II
16:00-17:15	III. Oturum/Sesioni i III
17:30-18:45	IV. Oturum/ Sesioni i IV

20 Eylül/Shtator 2024, Cumartesi/ E Shtunë

10:00-15:45	Oturumlar V-X/ Sesionet V-X
15:45-16:15	Kapanış ve Değerlendirme/Sesioni përmbyllës

I. Oturum | Oturum Başkanı: Dr. Sevba Abdula | Tarih: 19 Eylül 2025, Cuma | Saat: 10:45-12:00

Bedriye Uzuner	Türklerin Bulgar Krallığı'nda Maarife Dair Sorunları (1909)	Türkiye
Fuat Berke Gül	Balkanlarda Ceditçilik Hareketi ve Usul-ü Cedit Eğitimi	Türkiye
Vildan Öztürk	Ahmet Vefik Paşa ve Robert Kolej: Türkçülük Anlayışı Üzerine	Türkiye
Emircan Bağcı	Balkanlar Niçin Uluslaşamadı?	Türkiye

II. Oturum | Oturum Başkanı: Hanife Etem | Tarih: 19 Eylül 2025, Cuma | Saat: 14:30-15:45

Beyzanur Pınar	Kalkandelenli Hafız Süleyman Efendi'nin Davetçi Kimliği	Türkiye
Rıdvan Saygılar	Tevhid, Seyrüsüluk ve Aşk/Öz Bilinç Merkezinde Divanlara Yeniden Bakış: 18.Yüzyıl Şairlerinden Ahmed Gurbî Örneği	Türkiye
Dilara Güler	Egemen İdeolojinin Tarih Eğitimine Yansıması: 1931 ve 2025 Yılları Türkiye Tarih Ders Kitapları İncelemesi Balkan Örneği	Türkiye

III. Oturum | Oturum Başkanı: Metin Celil | Tarih: 19 Eylül 2025, Cuma | Saat: 16:00-17:15

Ayşe Kol	Gençlerde Dindarlık Algısı: Üsküp Örneği (18-25)	Türkiye
Beyza Nur Kesgin	Üsküp Kent Merkezi Planlamasının Sosyolojik Bölünme Üzerindeki Etkisi	Türkiye
Merve Taş	Üsküp'te Osmanlı'dan Günümüze Devam Eden Vakıf Camiileri	Türkiye
Necla Dursun	Kitap Kulüplerinin Sosyal Hayata ve Okuma Alışkanlığına Etkisi Bağlamında; Üsküp Kitap Kulübü Örneği	Türkiye

IV. Oturum | Oturum Başkanı: Berat Sadiki | Tarih: 19 Eylül 2025, Cuma | Saat: 17:30-18:45

Ebru Gögerçin	Yeni Yumuşak Güç Arenası Olarak Dijital Diplomasi: Kosova Ve Arnavutluk'un Balkanlar'daki Algı Mücadelesi	Türkiye
Mervegül Kınalı	Türk Dış Politikasında Yeni Bir Yaklaşım: Hakan Fidan'ın Balkanları Tahayyülü	Türkiye
Emine Kaya	Karaman'da Yatır Kültürü ve Dini Mekanlar Üzerinden Mekansal Hafıza	Türkiye
Hafsa Zeynep Albayrak	Bulgarların ve Makedonların Nasrettin Hoca'sı Itar Pejo	Türkiye

V Oturum | Oturum Başkanı: Dr. Sevba Abdula | Tarih: 20 Eylül 2025, Cumartesi | Saat: 10:00-11:15

Fatma Duygu Teker	Balkanlar'da Dijital Hegemonya ve Dezenformasyon	Türkiye
Hasan Emre Karakaya	Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuzey Makedonya ile İkili İlişkilerin Son 5 Yıl İçerisinde Türkiye Dış Ticaretine Etkisi	Türkiye
Fidanur Yıldırım	Bir Osmanlı Aydınının Tanıklığı: Kafkas Yollarında Ermeni Meselesi	Türkiye
Deniz Akalın	Hürriyet Gazetesinde Meşveret Kavramının Temellendirilmesi ve Medeniyete Etkisi	Türkiye

Sesioni i VI | Moderator: Berat Sadiki | Data: 20 Shtator 2025, e Shtunë | Ora: 10:00-11:15 | Online

Arbër Lami	Community Sovereignty in Albania, Pathways for Muslim Empowerment	Shqipëria
Demir Kasami	Deklarata e Balforit: Ndikimi i Një Letre Historike	Maqedonia e Veriut
Dorisa Topi	Dimensioni Kulturor i Distances Së Pushtetit Në Shqipëri	Shqipëria
Gzim Rushiti	Diplomacia Kulturore: Rast Studimi Diplomacia Kulturore e Bashkimit Evropian dhe Diplomacia Kulturore e Republikës së Maqedonisë së Veriut	Maqedonia e Veriut
Silvija Hametaj	Arti i Kohës së Luftës: Ndërmjet Dokumentimit Historik dhe Përjetimit Emocional	Shqipëria

VII. Oturum | Oturum Başkanı: Hanife Etem | Tarih: 20 Eylül 2025, Cumartesi | Saat: 11:30-12:45

Hatice Demir	Srebrenitsa Katliamına Karşı Türkiye'den Tepkiler	Türkiye
Merve Zeynep Çetinkaya	Arap Medyasında Srebrenitsa Soykırımı	Türkiye
Nur Erözkan Demir	Filistin'de İnsan Haklarını Savunan Kadınlar: Rachel Corrie, Ayşenur Ezgi Eygi ve Korkusuz Kadınların Direnişi	Türkiye
Zeynep İnan	Balkanlarda Barış Çalışmaları: Bosna-Hersek Örneği	Türkiye

VIII. Oturum | Oturum Başkanı: Zehra A. Sadiki | Tarih: 20 Eylül 2025, Cumartesi | Saat: 11:30-12:45 | Online

Gizem Aydoğdu	Süryani Şairi Mor Efrem'in Şiir Ölçüsü ve Günümüze Etkisi	Türkiye
Hatice Öz	Avrupa Birliği'nin Genişlemesi: Batı Balkanlar	Türkiye
Edanur Görmek	Prenslük ve Çarlık Dönemlerinde Bulgaristan Türk Basını ve Türk Kimliği (1878-1946)	Türkiye
Ömer Faruk Aydın	Berlin Süreci'nden Günümüze Düzenlenen Zirveler Ekseninde AB'nin Batı Balkanlar Politikası (2014-2024)	Türkiye
Mevlûde Çayır	İklim Değişikliği: Yeni Yüzyılın Sağlık Tehdidi	Türkiye

IX. Oturum | Oturum Başkanı: Enise Alili | Tarih: 20 Eylül 2025, Cumartesi | Saat: 14:30-15:45

Kudret Sayan	"Hristiyanlar Huzur, Konsoloslara Saygı, Türklere Ölüm!": Fener Rumları ve 1821 Rum İsyanı	Türkiye
Neslişah Merve Albayrak	Batı Trakya ve Kıbrıs'ta Türk Topluluklarının Kimlik ve Hak Mücadelesinde Liderlerin Rolü: Dr. Sadık Ahmet ve Rauf Denktaş Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz	Türkiye
Elif Pelit	Bosna Savaşı'nın Savaş Sürecinde Oluşturduğu Mekansal İzler	Türkiye
Zeyneb Kurun	Genç Müslümanlar ve Yücel Teşkilatı'nın Karşılaştırmalı Analizi	Türkiye

X. Oturum | Oturum Başkanı: Elif R. Nazim | Tarih: 20 Eylül 2025, Cumartesi | Saat: 14:30-15:45 | Online

Hayriye Varal	Halife Me'mûn Döneminde Bir Bilim Merkezi Olarak Merv	Türkiye
Hanife Büşra Gözel	Osmanlı Devleti İhtisab Müessesesine Yapılan Şikâyet Örnekleri Üzerine Genel Bir Bakış Açısı	Türkiye
Mustafa Eyigün	1989-2000 Arasında Sırp Ortodoks Kilisesi'nin Siyasal Rolü ve Uluslararası Medyadaki Temsili	Türkiye
Beyza Nur Durmuş	Sırbistan'ın Yolsuzlukla Mücadeledeki Hukuki ve Kurumsal Mekanizmaları	Türkiye
Faizulla Toltay	Balkanizm ve Türkistanizm Kavramlarını Postkolonyal Teoriler Işığında Tartışmak	Kazakistan

Kapanış ve Değerlendirme Oturumu/Sesioni përmbyllës | Tarih/Data: 20 Eylül/Shtator 2025, Cumartesi/e Shtunë | Saat/Ora: 15:45-16:15

ÖZETLER

ABSTRAKTET

Gençlerde Dindarlık Algısı: Üsküp Örneği (18-25)

Ayşe Kol

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İslam Tarihi, Türkiye

Özet: Toplumsal yapının temel dinamiklerinden biri olan din, bireylerin kimlik oluşum süreçlerinde ve değer dünyalarının şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle gençlik dönemi, bireyin kimlik arayışının yoğunlaştığı, değerler sisteminin sorgulandığı ve kişisel inançların yeniden yapılandığı kritik bir evre olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu süreçte gençlerin dindarlık algısı, yalnızca bireysel bir inanç meselesi olmanın ötesinde, içinde bulunulan toplumsal, kültürel ve politik bağlamdan etkilenmektedir. Aile, eğitim kurumları, arkadaş çevresi, dini kurumlar ve medya gibi sosyalizasyon araçları, gençlerin dini tutum ve davranışlarının oluşumunda etkili olmaktadır. Ayrıca bireyin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşullar, yaşadığı coğrafya ve kültürel etkileşimler de dindarlık algısının niteliğini belirleyen önemli faktörler arasındadır. Bu nedenle gençlerin dindarlık anlayışı homojen bir yapı sergilemekten uzak olup, farklı sosyo-kültürel bağlamlarda çeşitlilik göstermektedir. Gençlerde dindarlık algısının anlaşılması, yalnızca bireysel dini yönelimlerin tespit edilmesi açısından değil, aynı zamanda toplumun dini yapısının gelecekte nasıl bir seyir izleyeceğini öngörebilmek açısından da büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada yapılan anketle, Üsküplü gençlerin dindarlık algılarını ve dini değerlere ve ritüellere karşı geliştirdikleri tutumlar araştırılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dindarlık, din, gençlik, Üsküp

Community Sovereignty in Albania, Pathways for Muslim Empowerment

Arbër Lami

Univerziteti i Prishtinës, Fakulteti i Studimeve Islame Prishtine, Shqipëri

Abstract: This thesis explores the concept of community efficiency as applied to Muslim Albanians in Albania and the diaspora. Community efficiency is defined as a community's ability to mobilize social, economic, and political resources to ensure resilience, autonomy, and long-term sustainability. The research identifies hidden economic exclusion and political marginalization as major challenges facing Muslim Albanians, despite their demographic majority in Albania. These challenges manifest in limited access to credit, underrepresentation in public institutions, and structural exclusion from key economic networks.

To address these issues, the study compares global success stories of Muslim communities in Dearborn (USA), Turkey, and Malaysia, focusing on their use of civic engagement, Islamic finance, cooperative models, and waqf-based institutions. These models demonstrate how communities facing marginalization can achieve resilience through economic solidarity, political mobilization, and cultural preservation.

The Albanian case studies—Tirana, Shkodër, and Elbasan/Durrës—illustrate how Islamic microfinance, cooperative networks, and diaspora remittances can be harnessed to build self-sustaining economic and social systems. The concept of tribal efficiency is reimaged as decentralized, trust-based networks that enhance economic self-reliance while reinforcing Islamic values and cultural continuity.

The thesis concludes that Muslim Albanians can strengthen their socio-economic position through Islamic microfinance, cooperatives, waqf institutions, community-run schools, and localized governance models. These initiatives not only provide pathways for financial independence but also preserve religious and cultural identity, offering a comprehensive framework for resilience and sovereignty in a globalized environment.

Keywords: Efficiency, Investments, Communities, Artificial Intelligence, Tribal Relations

Türklerin Bulgar Krallığı'nda Maarife Dair Sorunları (1909)

Bedriye Uzuner

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Tarih, Doktora Öğrencisi, Türkiye

Özet: II. Meşrutiyet'in ilanından hemen sonra 5 Ekim 1908'de Bulgar Prensiği'nin Osmanlı Devleti'nden bağımsızlığını ilan etmesiyle, Bulgar Krallığı ve çeteler tarafından çok şiddetli zulüm ve kırıma uğrayan Müslüman Türkler bu toprakları terk ederek göç etmek zorunda kalmışlardır. Bütün baskılara rağmen göç etmeyip Bulgar Krallığı sınırları içerisinde yaşamaya devam edenler ise Bulgar zaptiyeleri tarafından köylerden ve mahallelerden toplanıp göçe zorlanmışlardır. Geride kalan az sayıda Müslüman Türk'ün hayatı Bulgar yönetimi tarafından çıkarılan zorunlu Askerlik Kanunu ve Bulgar Milli Eğitim Kanunu ile yaşanmaz hale getirilmiştir. Bu çalışmada, 1909'da Bulgar Krallığı'nda uygulanan baskı politikalarıyla göçe zorlanarak azınlık haline getirilen Türklerin eğitimde yaşadığı zorluklar ele alınmıştır.

Makalenin hazırlanmasında ana kaynak olarak; Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi belgeleri kullanılmıştır. Bu belgelerden biri olan, Bulgar Krallığı'nda Türklerin yoğunlukla yaşadıkları Tuna Nehri kıyısındaki Lom Palanga kasabası Encümen Maarif-i İslamiyesi Reisi Hüseyin Mustafa'nın hazırlayarak Maarif Nezareti'ne gönderdiği 1909 tarihli raporele alınmıştır. İkincil kaynak olarak da bu alanda yazılmış makale, kitap ve tezlerden faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan Türkleri, Maarif Sorunları, Bulgar Krallığı, 1909, Bulgar Milli Eğitim Kanunu

Sırbistan'ın Yolsuzlukla Mücadeledeki Hukuki Mekanizmaları

Beyza Nur Durmuş

Lusail Üniversitesi, Hukuk, Türkiye

Özet: Yolsuzluk geçmişten günümüze toplumların karşı karşıya olduğu, ulus-devlet anlayışı ile modern devletlerin idari ve siyasi yapılarında derin kırılmalara yol açan, yalnızca ahlaki değil aynı zamanda yapısal ve hukuki bir sorundur. Bilhassa geçiş sürecindeki ülkelerde yolsuzluk, hukukun üstünlüğünü zedeleyen, demokratikleşmeyi engelleyen ve ekonomik kalkınmayı sekteye uğratan çok boyutlu bir tehdit olarak varsayılabılır. Bu çalışma, Batı Balkanlar bölgesinde yer alan Sırbistan'da yolsuzlukla mücadeleyle yönelik hukuki ve kurumsal mekanizmaların ne olduğunu incelemeyi amaçlamaktadır. Sırbistan Ceza Kanunu, Yolsuzlukla Mücadele Ajansı Yasası ve ilgili reformlar ışığında yapılan analizlerde, Sırbistan'ın yolsuzlukla mücadele bağlamında önemli yasal adımlar attığı ve bu minvalde çeşitli kurumsal mekanizmalar geliştirme gayretinde bulunduğu sonucuna varılmıştır. Bu araştırma, başta Sırpça kaynaklar ve Sırbistan'ın hukuk metinleri olmak üzere, İngilizce ve Türkçe literatüre dayanarak hazırlanmıştır. Kullanılan Sırpça kaynaklar arasında, resmi mevzuat metinleri (örneğin Yolsuzlukla Mücadele Ajansı Kanunu, Ceza Kanunu, Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Dair Kanun), resmi kurumların politika raporları (Sırbistan Yolsuzlukla Mücadele Ajansı'nın yıllık raporları, GRECO uyum raporları) yer almaktadır. Bu bağlamda, Avrupa Birliği'ne adaylık sürecinde Sırbistan'ın yolsuzlukla mücadele kapsamında atmış olduğu adımları hukuki ve kurumsal boyutlarıyla değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışma hem akademik çevre için hem de politika yapıcılar için Sırbistan'ın Yolsuzlukla Mücadelesi bağlamında kapsamlı ve analitik bir çerçeve sunmayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler: Yolsuzluk, Sırbistan, Yolsuzlukla Mücadele, Avrupa Birliği, hukuki reform

Üsküp Kent Merkezi Planlamasının Sosyolojik Bölünme Üzerindeki Etkisi

Beyza Nur Kesgin

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Mimarlık, Türkiye

Özet: Mekân, fiziksel çevrenin belirli bir işlevi karşılamak üzere sınırlandırılması ve özelleştirilmesiyle tanımlanır. Belirli bir ölçek doğrultusunda düzenlenen mekânın, yapılar dışında kalan bölümleri kentsel mekân olarak adlandırılır. Her bir yapı, hem kendi varlığı hem de çevresiyle kurduğu ilişkiler aracılığıyla kentsel mekânın oluşumuna katkı sağlar. Tarih boyunca kentlerin biçimlenme sürecinde iktidarlar belirleyici rol oynamıştır. M.Ö. 4. ve 5. yüzyıllardaki İlliryalılar'dan Doğu Roma İmparatorluğu'na, Osmanlı Devleti'nden günümüze kadar birçok kez kentsel dönüşüm geçiren Üsküp, bu süreçte iktidarların etkisini doğrudan yansıtan bir kent olmuştur. Zaman içinde doğal koşullar ve iktidar ideolojilerinin etkisiyle tahrip olmuş ve kent kimliği tarihselliğini koruyamamıştır. Toplumsal ve tarihsel katmanlarıyla öne çıkan Üsküp çeşitli sosyo-politik ve mekânsal dinamiklerden etkilenmiş, bu etkiler özellikle kent merkezinin dönüşüm sürecine yansımıştır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, söz konusu tarihsel dönüşümlerin Üsküp kent merkezindeki sosyolojik bölünmeye nasıl etki ettiğini ortaya koymaktır. Çalışma alanı, Üsküp kent merkezini özellikle Vardar Nehri'nin kuzeydoğusundaki Osmanlı kent dokusunun yer aldığı Eski Çarşı bölgesi ile Vardar Nehri'nin diğer yakasında yer alan ve Üsküp 2014 Projesi kapsamında inşa edilen brütalist mimarinin şekillendirdiği Makedonya Meydanı'nı kapsamaktadır. Çalışma, Üsküp kent merkezinde kentsel dönüşümün ve sosyolojik ayrışmanın belirgin şekilde gözlemlenebildiği dört tarihsel dönemi incelemektedir: Osmanlı dönemi, 1963 depremi sonrası Kenzo Tange Projesi, 1991 sonrası bağımsızlık süreci ve Üsküp 2014 Projesi dönemi. Bu kapsamda, Üsküp kent merkezinin dönüşümü tarihsel, mimari ve sosyolojik boyutlarıyla ele alınmış; ideolojik etkiler analiz edilmiştir. Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün iki yakası örneklem olarak değerlendirilmiş, dört döneme ait kent planları haritalar üzerinden analiz edilmiş ve gözlem yöntemiyle desteklenen bir çalışma yürütülmüştür. Böylece, Üsküp kent merkezinin tarihsel gelişimi ve mekânsal dönüşümü bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Mekân, Mekânsal Sürdürülebilirlik, Sosyolojik Bölünme, Tarihi Süreç, Üsküp

Kalkandelenli Hafız Süleyman Efendi'nin Davetçi Kimliği

Beyzanur Pınar

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Din Hizmetlerinde İletişim, Türkiye

Özet: Osmanlı Devleti'nin bölgeden çekilmesiyle birlikte, özellikle Kuzey Makedonya ve çevresinde dini mirasın korunması büyük bir meydan okuma haline gelmiştir. Osmanlı'nın son dönemlerinde dünyaya gelmiş olan Kalkandelenli Hafız Süleyman Efendi'nin davetçi kimliği ve onun Osmanlı sonrası Balkanlar'daki İslami kimliğin korunması ve aktarılması sürecindeki mücadelesi dikkat çekmektedir. Hafız Süleyman Efendi, medrese eğitiminden geçerek, imam, müderris, müftü ve şer'i hâkim olarak görev yapmış, aynı zamanda dönemin bazı gazetelerinde yazılar yazarak ve topluma yönelik dini eğitim faaliyetleri düzenleyerek İslami bilinci diri tutmaya çalışmıştır. Özellikle komünist rejimin baskıları, Hafız Süleyman Efendi'nin mücadelesini zorlaştırsa da kendisi çalışmalarına ve irşad faaliyetlerine devam etmiştir. Onun ilmi çalışmaları, siyasi baskılara karşı geliştirdiği stratejiler ve davet anlayışı, dönemin dini ve kültürel atmosferini anlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, Hafız Süleyman Efendi'nin dini rehberlik ve toplumsal etkisini, tarihsel ve sosyolojik bağlamda analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, "Hafız Süleyman Efendi, Osmanlı sonrası Balkanlar'da İslami kimliğin ve ilmi geleneğin korunması için nasıl bir mücadele yürütmüştür? Komünist rejimin baskıları karşısında davet faaliyetlerini sürdürürken nasıl bir duruş sergilemiştir?" sorularına yanıt ararken o dönemin şartlarını ve siyasi durumunu da ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Davet, Davetçi kimlik, Kuzey Makedonya, Komünist rejim, İslam

Hürriyet Gazetesinin ilk 50 sayısında (1868-69) Meşveret Kavramının Temellendirilmesi ve Medeniyete Etkisi

Deniz Akalın

Viyana Üniversitesi, Siyaset Bilimleri, Suudi Arabistan

Özet: Bu çalışmada Tanzimat döneminde yayınlanan süreli yayınlardan olan Hürriyet Gazetesi ekseninde, dönemin çeşitli meselelerinin çözümü olarak meşveret kavramının nasıl kurgulandığı analiz edilecektir. Meşveret kavramı, tanzimat döneminde özellikle Hürriyet gazetesinde temel bir mesele olarak tartışılmıştır. İslam medeniyetinin karşı karşıya olduğu krizin aşılması için hem Avrupa'daki tecrübeler eleştirilerek hem de iç dinamiklerimizi İslamileştirerek dönemin krizlerini ihya etme ve çözme çabası anlaşılmaya çalışılmıştır. Meşruiyeti belirleyen bir referans olarak inşa edilen meşveret kavramı, aşağıda verilen başlıklar altında tasnif edilecektir: İslami bir gereklilik olarak Meşveret: Gerek Ayet ve Hadislerden verilen örnekler, gerekse 4 halife ve sonrasında getirilen misallerle Meşveret meselesi dinin bir gereği olarak vurgulanmıştır. Temel Bir Hak Olarak Meşveret: Hürriyetin, kişinin temel haklarından biri olması; hürriyete sahip olan kişilerin kendilerini yönetecek kanunları yapma konusunda katılımcı olması ve yapılan kanunların toplumun kabulüne göre geçerli olması gibi temel hukuk meseleleri tartışılmıştır. Gelenekteki uygulamaların Avrupa'daki örneklerle ilişkilendirilmesi: Avrupa'daki farklı meclislerin uygulamaları, İslam-Batı medeniyeti karşılaştırmaları bağlamında örnek olarak sunulmuş ve Meşveretin ekonomiye etkisi ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesveret, Medeniyet, İslam-Batı karşılaşması, Tanzimat, Hak ve Hürriyetler, Güçler ayrılığı, adalet, ekonomi

Deklarata e Balforit: Ndikimi i Një Letre Historike

Demir Kasami

Universiteti i Fatih Sultan Mehmet, Shkenca Islame, Maqedonia e Veriut

Abstrakt: Çështja palestineze është një temë relativisht e re për historinë njerëzore, efekti i së cilës ndjehet në kohërat në të cilat jetojmë. Edhe pse rrënjët e kësaj çështje kthehen mijëra vite pas në civilizimet e hershme, konflikti mes dy shteteve, Izrael dhe Palestinë, realisht bazohet në një histori jo më shumë se 2 shekulle, atëherë kur patën nisur bisedimet për formimin e një shteti për popullin hebre. Një sërë aktiviteteve dhe ndodhish historike patën ndodhur në fillimet e shekullit njëzet, që çuan deri tek banimi i territoreve palestineze me banor hebre, më pas ndarja e këtyre trojeve në dy shtete, e në fund uzurpimi izraelit i tokave palestineze. Dobësimi i Perandorisë Osmane pa dyshim në është një nga faktorët e hershëm të kësaj fatkeqësie, për tu pasuar më pas me orientimin e gabuar të Portës së Lartë në Luftën e Parë Botërore. Natyrisht kjo situatë do të shfrytëzohej nga anglezët, të cilët fillimisht, nëpërmjet Deklaratës së Balforit, ju premtojnë hebrenjëve mbështetje të plotë për krijimin e një shteti, e më vonë, formojnë kolonitë e tyre në Lindjen e Mesme duke shkaktuar trazira në të gjithë rajonin. Kjo periudhë historike, pra, gjysma e dytë e shekullit nëntëmbëdhjetë deri te formimi i shtetit izraelit, më 1948, është një periudhë që kyçe për kuptimin e ndodhive që e pasuan këtë kohë dhe gjenocidin që ndodh në ato vende.

Fjalet Kyçe: Deklarata e Balforit, Izraeli, Palestina, Lindja e Mesme, Anglia

Egemen İdeolojinin Tarih Eğitime Yansıması: 1931 ve 2025 Yılları Türkiye Tarih Ders Kitapları İncelemesi Balkan Örneği

Dilara Güler

Uludağ Üniversitesi, Tarih, Türkiye

Özet: Tarih anlatısı modern dönemde ortaya çıkan ulus-devlet için son derece önemli bir kavramdır. Devletin meşruiyetini ve çatısı altında bulunan halkını aynı ideal doğrultusunda birleştirmesinin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Ulus-devlet toplumuna bu ideali ve ortak tarih bilgisini okullar ve eğitim aracılığı ile vermektedir. Ulus-devlet kavramıyla eğitimde birliğin ortaya çıkması ile okulların yapısı ve okutulan derslerin müfredatı devlet tarafından belirlenmektedir. Dolayısıyla günümüzde tarih anlatılarını ve devletlerin egemen ideolojilerini birbirinden ayrı olarak düşünmek ya da görmek son derece zordur. Okullarda devletin amacı kendi ideolojisine faydalı ve uyumlu vatandaşlar yetiştirmek ve tüm vatandaşlarının düşünce dünyalarının homojen olmasını sağlamak amacı gütmektedir.

Günümüzde Balkanlar hem jeopolitik hem de ekonomik olarak dünyanın cazibe merkezlerinden biri olmaya aday gözükmektedir. Türk tarihi ve Balkan tarihinin geçmişten günümüze ortaklaşa paylaştığı paydalar da çoktur. Tüm bunları göz önünde bulundurarak Balkanların Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze değin olan vakitte Türk devleti ve tarih anlatısı açısından değişimini merak ederek bu çalışmayı yapmaya karar verdim. Çalışmamda öncelikle bulgular bölümünde 1931 yılında Türkiye'de lise müfredatında okutulan Türk Tarih Tetkik Cemiyeti tarafından hazırlanan Tarih III: Yeni ve Yakın Zamanlarda Osmanlı-Türk Tarihi isimli tarih ders kitabını ve 2024 yılında Murat Ardiç ve beraberindeki yazar grubu tarafından hazırlanan Tarih 9 ve Ahmet Yılmaz tarafından hazırlanan Tarih 10 isimli tarih ders kitaplarındaki Balkanlara dair bulgular belirlenmiştir. Daha sonra tartışma bölümünde eldeki bulgular incelenmiş tarih anlatıları irdelenerek döneminin ideoloji ve tarih anlayışının izleri sürülmüş tarih ders kitaplarının yazıldığı dönemdeki Balkanlara yönelik bakış belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak da sonuç bölümünde Türkiye'de 1931 ve 2025 yıllarında lise tarih ders kitaplarındaki Balkan algısı ortaya koyulup gözlemlenen değişim ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Türkiye, ideoloji, lise tarih ders kitapları

Dimensioni Kulturor i Distances Së Pushtetit Në Shqipëri

Dorisa Topi

Universiteti Fan Noli, Edukim dhe Filologji, Tiranë

Abstrakt: Ky punim shqyrton dimensionin kulturor të distancës së pushtetit në administratën publikeshqiptare, duke e vendosur fokusin në qytetin e Tiranës si rast studimor. Duke u mbështetur në modelin teorik të Hofstede dhe literaturën bashkëkohore mbi kulturën organizative, qëllimi i studimit është të kuptojë se si perceptohet dhe ushtrohet autoriteti në institucionet publike dhe sikjo ndikon në funksionimin e tyre. Përmes një kombinimi të metodave sasore dhe cilësore, janë mbledhur të dhëna nga punonjës të administratës shtetërore në Tiranë për të analizuar nivelin e distancës së pushtetit dhe ndikimin e saj në komunikimin institucional, pjesëmarrjen në vendimarrje dhe eficientë organizative. Gjetjet tregojnë se niveli i distancës së pushtetit mbetet relativisht i lartë, duke ndikuar negativisht në iniciativën individuale, transparencën dhe përfshirjen. Punimi përfundon me rekomandime për ndërtimin e një kulture më bashkëpunuese dhe të barabartë në administratë.

Fjalet Kyçe: Tiranë, kulture, administratë

Yeni Yumuşak Güç Arenası Olarak Dijital Diplomasi: Kosova ve Arnavutluk'un Balkanlar'daki Algı Mücadelesi

Ebru Gögerçin

Selçuk Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler, Türkiye

Özet: Bu makale, dijitalleşmenin Uluslararası İlişkilerde (UI) yumuşak güç dinamiklerine etkisini, Kosova ve Arnavutluk örnekleri üzerinden incelemektedir. Sınırlı maddi kaynaklara sahip bu iki Balkan ülkesinin, dijital diplomasi araçları yoluyla nasıl bir algı yönetimi ve uluslararası meşruiyet stratejisi geliştirdiği temel araştırma sorusunu oluşturmaktadır. Kuramsal çerçevede Joseph Nye'nin yumuşak güç ve Nicholas Cull'un kamu diplomasisi yaklaşımlarıyla medya kuramları birleştirilmiş; dijital platformların semboller, anlatılar ve görsel içerikler yoluyla algı üretimindeki rolü tartışılmıştır. Çalışmada, Kosova'nın "DigitalKosovo" projesi ve sosyal medya kampanyalarıyla bağımsızlık vurgusunu öne çıkardığı, Arnavutluk'un ise turizm, yatırım ve Avrupa entegrasyonu temaları etrafında Batı yanlısı bir imaj oluşturduğu tespit edilmiştir. Her iki ülkenin de diaspora ağlarını, genç kuşak odaklı içerikleri ve estetik görselliği ortak strateji olarak benimsediğini ancak amaç ve hedef kitle farklılıkları nedeniyle uygulamalarda ayrıştığı görülmüştür. Çalışma, dijital diplomasi geleneksel diplomasi araçlarının yerini ne ölçüde alabileceğini ve dijital sahnede kurulan imajın gerçek yapısal koşulları ne ölçüde yansıttığını sorgulayarak, dijital çağda yumuşak gücün sınırlarını tartışmaya açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Diplomasi, Yumuşak Güç Stratejileri, Algı ve Meşruiyet İnşası, Kosova ve Arnavutluk, Balkanlar'da Jeopolitik Rekabet

Prenslik ve arlık Dönemlerinde Bulgaristan Türk Basını ve Türk Kimliği (1878-1946)

Edanur Grmen

Erzurum Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Türkiye

zet: Etnik köken bakımından dünyanın en karmaşık bölgelerinden biri olan Balkan coğrafyası, bünyesinde en çok Türk nüfusu barındıran bölgedir. Tarih ve kültürel açıdan Türkler için önemli bir yere sahip olan Balkanlarda, Osmanlı Devleti yaklaşık altı asır hüküm sürmüştür. Osmanlı Devleti, 1878 yılında Osmanlı-Rus savaşının ardından imzalanan Berlin Antlaşması ile Balkanlar'da toprak kaybetmeye başlamıştır. Antlaşma'nın ardından Bulgaristan topraklarında özerk bir Bulgar Prensliğinin kurulmasıyla birlikte bölgede yaşanan zorunlu gler sonucunda Türkler azınlık durumuna düşmüş, basın yayın faaliyetleri durma noktasına gelmiştir. Berlin Antlaşması sonrası kurulan Bulgaristan Prensliği ve onu izleyen arlık dönemi, ülkedeki etnik azınlıklar için kültürel ve siyasal dönüşümlerin yoğun yaşadığı bir süreci temsil etmektedir. Bu süreçte Bulgaristan'daki Türk toplumu, dil, din ve kimlik alanlarında baskılar karşısında kendi kimliğini koruma ve yeniden inşa etme yolları aramıştır. Bu bağlamda Türkçe basın, sadece haber ileten bir araç değil, aynı zamanda kimlik inşasının taşıyıcısı olarak öne çıkmıştır. Bu alışma, 1878-1946 yılları arasında Bulgaristan'da yayımlanan Türk basınına, Türk kimliğinin şekillenmesinde oynadığı rolü ele almaktadır. Basın aracığıyla dini aidiyet, dilin korunması, tarihsel bilinç ve kültürel devamlılık gibi kimliğe dair unsurların nasıl işlediği üzerinde durulacaktır. Sonuç olarak, Türk basını, Bulgaristan'daki Türk toplumu için bir kimlik taşıyıcısı, direnç alanı açısından önemli bir işleve sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Türk Basını, Türk Kimliği, Kimlik İnşası, Prenslik, arlık, Azınlıklar

Karaman'da Yatır Kùltürü ve Dini Mekanlar Üzerinden Mekansal Hafıza

Emine Kaya

Sakarya Üniversitesi, Tarih, Türkiye

Özet: Tarih boyunca insanlar mekanlara önem vermiş ve kutsal bir yapı haline getirmişlerdir. Bu kutsallaştırma sürecinde yaşadıkları coğrafyadan geçen bilgili kişileri yol gösterici olarak seçmişlerdir. Bu kişilere duyulan kutsallık ile yatır ve dini mekanlar ziyaret edilerek kutsalı aramak, dilek dilemek, yardım beklemek ve dini ritüellerin yapılması geleneği günümüze kadar gelmiştir. Tarihte bu yapıtlar efsaneler ile birleşerek halkın kimlik oluşumunu ve milli birliğin oluşmasında büyük önem taşımıştır. Bu çalışmada Osmanlı Devleti Dönemi'nde önemli bir yere sahip olan Karaman şehrinde bulunan dede, eren, baba, evliya, yatır, mübarek, âlim olarak anılan kişilerin türbeleri ve dini mekanlar incelenecektir. Ek olarak mekânsal hafızanın oluşumu ve kimlik bilincinin inşa süreci ele alınacaktır. Bu çalışma tarihsel kaynaklar, saha çalışması, anketler ve gözlem ile elde edilen bulgularla desteklenecektir. Çalışma içinde türbeler ve yatırlara ait detaylı bilgilendirme ile fotoğrafların bulunması bir gezi rehberi niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Yatır, türbe ziyareti, dini mekân, toplumsal hafıza

Bosna Savaşı'nın Savaş Sürecinde Oluşturduğu Mekansal İzler

Elif Pelit

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyoloji, Türkiye

Özet: Bosna Savaşı 1992-1995 yılları arasında Bosna Hersek'te meydana gelen silahlı bir çatışmadır. Yugoslavya'nın dağılmasından sonra Bosna-Hersek bağımsızlığını ilan etmiş ancak bu durum ülkedeki etnik gruplar arasında çatışmalara neden olmuştur. Çatışmalar sırasında özellikle Sırp güçleri tarafından Boşnaklara karşı etnik temizlik ve soykırım gerçekleştirilmiş, 1995 yılında Srebrenitsa'da Srebrenica katliamı meydana gelmiştir. Savaşın sonucunda binlerce insan hayatını kaybetmiş ve milyonlarca insan göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu savaş yalnızca askeri ve siyasi sonuçlarıyla değil aynı zamanda Bosna Hersek toplumunda bıraktığı derin izlerle de dikkat çekmektedir. Bosna Savaşı'nın ardından geçen onlarca yıla rağmen savaşın izleri Bosna Hersek'te belirgin bir şekilde hala görülmektedir. Bosna Savaşı savaşın izlerini taşıyan mekanlar ve semboller üzerinden inşa edilmiştir. Bosna Savaşı'nın izleri toplumsal hafıza yoluyla aktarıldığı gibi fiziksel mekanlarla da aktarılmaktadır. Mekansal iz, bir olayın, sürecin ya da insan faaliyetinin fiziksel çevrede bıraktığı kalıcı ya da geçici etkiler anlamına gelir. Bu izler, belirli bir mekanda o olayın veya sürecin gerçekleştiğini gösteren somut veya sembolik işaretler olabilir. Bosna Savaşı bağlamında yıkılmış ya da onarılmış binalar, toplu mezarlar, kurşun izleri, yeniden inşa edilen köprüler, anıtlar ya da boşaltılmış mahalleler örnek olarak gösterilebilir. Bosna'da savaşın izleri binaların duvarlarında, anıtlarda ve kamusal alanlarda da görülebilir. Saraybosna'da ve diğer Bosna şehirlerinde hala mermi izleri taşıyan binalar bulunmakta, bunlar da hafıza mekanları olarak işlev görmektedir. Bosna genelinde savaşın anısını yaşatan birçok anıt ve müze de bulunmaktadır. Srebrenitsa-Potocari Anıt Mezarlığı; Srebrenitsa Soykırımı'nda hayatını kaybedenler için yapılmış en önemli hafıza mekanlarından biridir. Bu makalede Bosna Hersek'in bağımsızlık mücadelesinin kilit taşlarından biri olan Umut Tüneli, Saraybosna sokaklarında havan toplarının düştüğü yerlerde oluşan çukurların kırmızı reçine dökülmesi ile oluşturulan Saraybosna Gülleri ve 1993'te Hırvat güçleri tarafından yıkılan Mostar Köprüsü örnekleminde savaşın mekansal izleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Bosna Savaşı, Mekansal İzler, Mekansal Hafıza, Umut Tüneli, Saraybosna Gülleri, Mostar Köprüsü

Balkanlar Niçin Uluslaşmadı?

Emircan Bağcı

İstanbul Teknik Üniversitesi, Mühendislik, Türkiye

Özet: Bu çalışma, uluslaşma meselesini alışlagelmiş siyasi ve sosyo-ekonomik açıklamalardan ayırarak ontolojik bir zemine taşımaktadır. Ulus, bir tarif olarak varlığı harici bir gerçekliğe dayanan “hakiki bir tarif” değil, “adsal bir tarif”tir; zihinsel bir form / arazi bir küllidir. Tezin merkez iddiası, Balkan toplumlarında ulusun tanımıyla, yani özsel zihni formuyla ortaya çıkamamasının ve “tözselleşemesinin” başlıca nedeninin siyasi “hatalar” değil, tikelleri doğru tümelleştiren bir faal ortak aklın yokluğu olduğudur. Bu yokluk, “yurttaşlık”, “insan idesi” ve “kamusallık” gibi modern toplumsal mefhumların zihinsel ve toplumsal varlık kazanmasını engeller; doğru tümelleşme gerçekleşmediği için aktarılan kurumlar (okul, bürokrasi, medya vb.) ancak yönetsel – teknik kurumlar ereği eylemin dışında kurumlar olarak buradaki toplumsallığa aktarılabilir.

Bu çerçevede çalışma, klasik mantığın araçları ile “ulus”un kavramsal yerini yeniden tayin eder: insana nisbetle fasıl değildir; hâssa/âraz düzeyinde işleyen adsal bir tariftir. Faal ortak akıl bulunmadığında tikeller → tümel devinimi başlamaz; tarih kendilerini doğru tümelleştiremeyen mefhumlarıyla “başlamamış bir diyalektik” (Anfangslosigkeit) halinde donuklaşır. Sonuç olarak “ulus”, toplumsallaşmamış insan idesinin yerini ikame eden kusurlu bir mefhum olarak işler.

Ve metin nihai olarak, aklı kendi zaman ve mekanına davet eder.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, ulus, devlet

Balkanizm ve Türkistanizm Kavramlarını Postkolonyal Teoriler Işığında Tartışmak

Faizulla Toltay

Pamukkale Üniversitesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları, Doktora Öğrencisi, Kazakistan

Özet: Postkolonyalizm, sömürgecilik sonrası dönemde ortaya çıkan sosyo-politik, kültürel ve ekonomik ilişkileri inceleyen disiplinler arası bir kuram olarak, sömürgeci güçlerin etkileri ile bu etkilere karşı geliştirilen kültürel direniş biçimlerini derinlemesine ele alır. Bu bağlamda Balkanlar ve Türkistan, Batı ve Rus sömürgeciliğinin etkisi altında kalmış bölgeler olarak postkolonyal analiz için önemli bir örnek sunmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşüyle birlikte Balkanlar, Batı Avrupa'nın siyasi ve kültürel etkisine maruz kalmış, Batılılar tarafından "öteki" olarak konumlandırılarak egzotik ve geri kalmış bir bölge olarak temsil edilmiştir. Bu ötekileştirme süreci, Balkanlar'ın modernleşme ve ulusal kimlik oluşumunu derinden etkilemiştir. Türkistan'da ise Rus sömürgeciliği, Batı'ninkinden farklı olarak daha doğrudan ve sistematik bir asimilasyon süreci izlemiştir. Çarlık Rusyası ve Sovyet Hükümeti, Türkistan'da dil, eğitim, kültür ve ekonomi üzerinde yoğun baskılar kurarak yerel dillerin ve kültürel pratiklerin bastırılmasına yol açmış, Rus kültürünü dayatmıştır. Dolayısıyla, her iki bölgedeki sömürgecilik deneyimi ve kültürel asimilasyon süreçleri, yerel halkların kimlik oluşumunu ve kültürel direniş biçimlerini doğrudan etkilemiştir. Bu çalışmada, Kazak tarihçi Mekemtas Mirzahmetuli'nin "Kazak Nasıl Ruslaştırıldı?" ve Bulgar tarihçi Maria Todorova'nın "Balkanları Tahayyül Etmek" kitapları, postkolonyal teoriler ışığında incelenecektir. Todorova, Batılılar tarafından kullanılan "Balkanizm" kavramının sömürgeci bağlamdaki etkilerini analiz ederken, Mirzahmetuli, Çarlık Rusyası ve Sovyetler Birliği tarafından Türkistan'da uygulanan sömürgeci politikaları ele alır. Her iki yazar da bölgesel kimliklerin ve kültürel yapıların sömürgeci baskılar altında nasıl dönüştüğünü tartışmaktadır. Bu iki kavram-Balkanizm ve Türkistanizm-sömürgeci tarih anlatılarını çürütmek adına birbirine paralel bir şekilde incelenebilir. Dolayısıyla, bu çalışmada her iki kavram yapıbozumuna uğratarak, arkasındaki sömürgeci varsayımlar ve düşünme biçimleri eleştirel bir bakış açısıyla incelenecektir. Ayrıca, bu kavramların postkolonyal teoriler çerçevesinde ele alınması, bu bölgelerdeki kimlik oluşumunu, hegemonya ilişkilerini ve kültürel direnişi daha derinlemesine anlamamıza katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: postkolonyalizm, kolonyalizm, Balkanizm, Türkistanizm, M. Todorova, M. Mirzahmetuli

Balkanlar'da Dijital Hegemonya ve Dezenformasyon

Fatma Duygu Teker

Marmara Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Türkiye

Özet: Bu çalışma, Balkanlar'da dezenformasyonun devlet inşası, meşruiyet ve dijital hegemonya üzerindeki rolünü incelemektedir. Charles Tilly'nin savaş-devlet ilişkisi kuramı temel alınarak, savaş sonrası devlet oluşumunun artık yalnızca fiziksel çatışmalarla değil, bilgi savaşları ve dijital dezenformasyon stratejileriyle şekillendiği savunulmaktadır. Bosna İç Savaşı, Kosova Krizi ve Makedonya'daki dijital trol fabrikaları gibi vakalar, dezenformasyonun ulusal kimlik, otorite ve uluslararası güç dengeleri üzerindeki etkisini analiz etmek için ele alınmaktadır. Çalışma, şu sorulara yanıt aramaktadır: Dezenformasyon, savaş sonrası devlet inşasını nasıl şekillendirmektedir? Dijital propaganda ve bilgi savaşları, devletlerin meşruiyet krizlerini çözmekte mi, yoksa derinleştirmekte mi? Küresel aktörler (Rusya, AB, ABD), Balkanlar'da dezenformasyonu nasıl bir hegemonya aracı olarak kullanmaktadır? Antonio Gramsci'nin hegemonya teorisi ve Joseph Nye'in yumuşak güç kavramı çerçevesinde, dezenformasyonun modern devletin otorite ve iktidar mekanizmalarını nasıl dönüştürdüğü değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dezenformasyon, devlet inşası, Balkanlar, dijital hegemonya, savaş, propaganda, bilgi savaşları, meşruiyet krizi

Bir Osmanlı Aydınının Tanıklığı: Kafkas Yollarında Ermeni Meselesi

Fidannur Yıldırım

Selçuk Üniversitesi, Tarih, Türkiye

Özet: Bu çalışma, Ermeni Meselesi'ni Osmanlı aydını Ahmet Refik Altınay'ın 1918 tarihli Kafkas Yollarında adlı eseri üzerinden ele almaktadır. Altınay'ın Kafkas cephesindeki gözlemlerini merkeze alan bu inceleme, geç dönem Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasi, sosyal ve kültürel boyutlarını birinci elden anlatımla değerlendirmektedir. Altınay'ın anlatısı, yalnızca resmi bir bakışı değil; aynı zamanda hafıza, tarih yazımı ve ahlaki yargıların iç içe geçtiği çok katmanlı bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Makale, Altınay'ın hem bir tarihçi hem de dönemin olaylarına doğrudan tanık olan bir figür olarak, Ermeni nüfusu, savaş dönemindeki tehcir süreçleri ve imparatorluğun çözülüşü hakkındaki yorumlarını analiz etmektedir. Altınay'ın Ermenilere dair yaklaşımı; empati, kuşku ve ideolojik çerçeveler arasında gidip gelirken, dönemin entelektüel eğilimlerine de ışık tutmaktadır. Ayrıca çalışma, Altınay'ın sesini dönemin Osmanlı aydın söylemi içinde konumlandırarak, onu çağdaş düşünürlerle karşılaştırmakta ve tarafsızlık ile retorik stratejilerini tartışmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, bireysel tanıklığı tarihsel bir kaynak olarak merkeze alarak, Ermeni Meselesi tarihçiliğine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Kafkas Yollarında adlı eserin eleştirel bir okuması yoluyla, Altınay'ın anlatısını çökmekte olan bir imparatorluğun ahlaki ve siyasal gerilimleri içinde anlamlandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ermeni, Ahmet Refik Altınay, Kafkas Yollarında

Balkanlarda Ceditçilik Hareketi ve Usul-ü Cedit Eğitimi

Fuat Berke Gül

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Bilim Tarihi, Doktora Öğrencisi, Türkiye

Özet: Ceditçilik Hareketi, Türkistan'da yaşayan Türkler ve Müslümanlar arasında gelişen düşünsel, sosyal, kültürel ve siyasal bir harekettir. 1800'lerin son çeyreği ile 1900'lerin ilk çeyreğinde aktif ve geniş rol oynamıştır. Temel çıkış noktası Türk ve Müslüman hayatının modern yaşama uyarlanması iken önceliğini eğitim reformuna yöneltmiştir. "Usul-ü Cedit" adı verilen modern eğitim sistemini öneren ve özellikle Türkçe dil öğrenimini ön plana çıkartan bu hareket, düşüncelerini "Tercüman" adlı gazetede yaymaya ve paylaşmaya başlamıştır. Ceditçilik Hareketi'nin fikri yapısı kısa sürede Osmanlı İmparatorluğu topraklarında da yayılmıştır. Tercüman Gazetesi'nin İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerde ve Anadolu'da basıldığı ya da okunduğuna dair kanıtlar olmak ile birlikte Usul-ü Cedit müfredatı ile eğitim veren kurumların da açıldığı görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun bu dönemde Balkan toprakları arasında yer alan ve Türk nüfusa sahip bölgesi olan Makedonya özelinde Tercüman Gazetesi'nin basımı, yayılımı ve Usul-ü Cedit Eğitimi konularında literatür boşluğu tespit edilmiştir. Bu makalede Ceditçilik Hareketi'nin fikri yapısının Balkanlar'daki yayılma eksenleri ve etkileri, Tercüman Gazetesi ve Usul-ü Cedit Müfredatı perspektiflerinden yola çıkılarak incelenecektir. Basın ve yayın imkanları, coğrafi yakınlık, bilgi dolaşım hızı ve milliyetçilik akımı gibi durumlar göz önüne alınarak Balkanlar'da modern eğitim müfredatı oluşturma sürecinde Ceditçilik etkisi tartışılacaktır. Usul-ü Cedit eğitimi verilen kurumlar belirlenecektir. Balkanlar'da açılan rüştiyelerin, idadilerin ve medreselerin eğitim müfredatları ve dersleri ile Usul-ü Cedit eğitim müfredatı ve dersleri karşılaştırılarak Usul-ü Cedit'in Balkanlar'daki eğitim kurumlarının müfredatları üzerindeki etkisi tespit edilecektir. Balkanlarda yer alan her bir ülke/bölge özelinde Ceditçilik anlayışına bakış ve eğitimin modernleşmesi sürecindeki tepkiler ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ceditçilik Hareketi, Türkistan, Usul-ü Cedit, Balkanlar

Süryani Şairi Mor Efrem'in Şiir Ölçüsü ve Günümüze Etkisi

Gizem Aydoğdu

Mardin Artuklu Üniversitesi, Süryani Dili ve Edebiyatı, Türkiye

Özet: Bu çalışma, 4. yüzyıl Süryani şairi Mor Efrem Süryani Edebiyatının yapı taşlarından biridir. Türkçe akademik kaynakların yetersizliği ve yabancı kaynakların genellikle dinsel olarak incelemesi bu alanda Mor Efrem'in şiirlerini yazarken yararlandığı hece ölçüsü üzerinde yoğunlaşmayı gerektirdi ve Günümüzde hala etkisini korumayı nasıl başarıyor üzerinde açıklamaya çalışacağımız konulardan. Mor Efrem'in şiirlerinde yaygın olarak kullanılan yedi heceli hece ölçüsü, Arap edebiyatındaki Bahr-ı Tavi'l ölçüsüne benzer bir ritmik yapı sunar. Şiirler, genellikle düzenli kafiye kalıpları ve ritmik dizilerle örülmüş olup, hem edebi hem de litürjik amaçlarla tasarlanmıştır. Böylece Onun şiir ölçüsü, sadece estetik bir unsur olmaktan öte, dini metinlerin halk arasında benimsenmesi ve hafızada kalıcılığını sağlamak açısından kritik bir rol oynamıştır. Süryani şiir geleneğinde dizelerin hece sayıları üç ila yedi arasında değişirken, Mor Efrem'in eserlerinde özellikle yedi heceye dayalı diziler öne çıkar. Şiirlerde dini temalar, kutsal metinler ve peygamber kıssaları yoğunlukta olup, bu içerikler şiirlerin yapısal özellikleriyle uyum içinde sunulmuştur. Sonuç olarak, Mor Efrem'in şiir ölçüsü, Süryani şiir geleneğinin önemli bir unsuru olarak, erken Hristiyanlık dönemi şiirlerinin edebi ve dini işlevlerini güçlendirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mor Efrem, Süryani şiir geleneği, şiir ölçüsü, yedi hece, litürjik şiir

Diplomacia Kulturore: Rast Studimi Diplomacia Kulturore e Bashkimit Evropian Dhe Diplomacia Kulturore e Republikës së Maqedonisë së Veriut

Gzim Rushiti

Universiteti Shën Klimenti i Ohrit, Maqedonia e Veriut

Abstrakt: Diplomacia kulturore është pjesë e diplomacisë publike dhe e fuqisë së butë që e përdorë një shtet dhe që përfshinë shkëmbimin e ideve, artit, gjuhës dhe aspekteve të tjera të kulturës ndërmjet kombeve dhe shteteve me qëllim të rrijtes së mirëkuptimit të ndërrjellë në mes tyre dhe sidomos ndërtimit të urave të reja të komunikimit në mes tyre përmes këtyre elementeve të diplomacisë kulturore. Diplomacia kulturore i ndihmon kombet dhe shtetet që të provomojnë dhe të vendosin imazhin e tyre në botë. Diplomacia kulturore ka për qëllim që përmes promovimit të elementeve të kulturës të ndikojë tek të huajt që të kenë një opinion pozitiv për kulturën, qytetarët politikën dhe në përgjithësi për shtetin që i takon. Diplomacia kulturore i përdor të gjitha aspektet e kulturës së një kombi siç janë: artet, muzika, skulptura, filmi, letërsia etj. Reputacioni ndërkombëtar i BE-së është i lidhur ngushtë me trashëgiminë kulturore të Evropës. BE-ja aktualisht shpenzon më shumë për bashkëpunimin kulturor ndërkombëtar se të gjithë. Diplomacia kulturore, bashkëpunimi kulturor ndërkombëtar i Republikës së Maqedonisë përfaqëson një pjesë të konsiderueshme të bashkëpunimit të përgjithshëm që Republika e Maqedonisë së Veriut e realizon me vendet e huaja, në përputhje me parimet e saj themelore, respektimi i diversitetit kulturor, hapja ndaj kulturave të tjera dhe gatishmëria për ndërkulturë, dialogu nëpërmjet shkëmbimit të përmbajtjeve kulturore dhe zbatimit të projekteve dhe programeve të përbashkëta, si në planin dypalësh ashtu edhe në atë shumëpalësh. Diplomacia kulturore e RMV është e gatshme që tu përgjigjet sfidave globale të shekullit të XXI me të cilat po ballafaqohet.

Fjalet Kyqe: Diplomacia Kulturore, Bashkimit Evropian, Republikës Së Maqedonisë Së Veriut

Bulgarların ve Makedonların Nasrettin Hoca'sı Itar Pejo

Hafsa Zeynep Albayrak

Atatürk Üniversitesi, İlahiyat, Türkiye

Özet: Halk kültürleri bir toplumun tarihsel deneyimlerini, değerlerini, inançlarını ve günlük yaşam pratiklerini nesilden nesile aktaran zengin kaynaklardır. Bu kültürel birikimin içinde, mizah ve didaktik anlatılar önemli bir yer tutar. Çünkü mizah hem eğlendirici hem de düşündürücü bir işlev görerek toplumun sosyal yapısını, değerlerini ve çatışmalarını yansıtır. Türk halk kültürünün en seçkin mizah figürlerinden biri olan Nasreddin Hoca, yüzyıllar boyunca Anadolu'nun farklı coğrafyalarında ve kültürel katmanlarında yaşatılan fıkralarıyla halkın hem günlük hayatına hem de toplumsal meselelerine ironik bağlamda bakış getiren bir halk kahramanıdır. Nasreddin Hoca'nın fıkraları, sadece gülmeye amacıyla değil aynı zamanda ahlaki, sosyal ve felsefi dersler verme, eleştirel düşüncüyü teşvik etme gibi çok yönlü işlevlere sahiptir. Buna karşılık Makedonya'nın sözlü kültüründe yer alan Itar Pejo (Hitar Petar) figürü, benzer biçimde halkın düşünce dünyasını ve yaşam biçimini mizahi bir dille yansıtan didaktik ve toplumsal mesajlar içeren bir anlatı kahramanıdır. Itar Pejo, Balkanlar'ın karmaşık tarihi ve kültürel dinamikleri içinde, Makedon halkının kimlik arayışında önemli bir kültürel sembol olarak kabul edilir. Onun hikayeleri yerel toplumsal gerçekliklerin, ahlaki değerlerin ve halkın yaşam mücadelelerinin yansımalarını taşır. Her iki figür de kendi kültürel coğrafyalarında, halkın kendini ifade etme biçimlerinin temel taşları olarak ortaya çıkmış şifahi yöntem aracılığıyla toplumun sözlü kültürünü kuşaktan kuşağa aktarmıştır. Bu iki halk figürü arasındaki coğrafi, tarihsel ve kültürel farklılıklarından kaynaklanan anlatı biçimleri doğrudan mizah anlayışları ve toplumsal işlevleri önemli açılardan etkilemiştir. Bu bağlamda, Nasreddin Hoca ve Itar Pejo yalnızca iki ayrı halk kültürünün değil aynı zamanda evrensel halk mizahının ve anlatı geleneğinin de önemli temsilcileridir. Bu bildirinin temel amacı, Kuzey Makedonya ve Bulgaristan'da önemli bir yer edinmiş olan Itar Pejo ile Anadolu'nun en bilinen halk figürü Nasreddin Hoca'nın toplumsal ve kültürel işlevleri ile mizahi stratejilerini karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu karşılaştırma, halk kahramanlarının anlatıları üzerinden şekillenecek olup edebi işlevleri ve toplumsal mesajları kategorize edecektir. Her iki kültürdeki anlatıların benzer ve farklılıklarını, mizahın ve sözlü geleneğin toplumdaki yerini ortaya koymak hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Halk kültürü, Itar Pejo, Nasrettin Hoca, Mizah, sözlü gelenek, Kuzey Makedonya, Anadolu

Osmanlı Devleti İhtisab Müessesesine Yapılan Şikâyet Örnekleri Üzerine Genel Bir Bakış Açısı

Hanife Büşra Gözel

Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yakınçağ Tarihi, Türkiye

Özet: Geniş sınırlara sahip Osmanlı Devleti kozmopolit bir yapıya sahiptir. Din, dil, ırk farklarına rağmen bir arada yaşayan toplumların adil bir şekilde yönetildiği görülmektedir. Osmanlı Devleti, tebaasının huzur, güven ve refah içerisinde yaşayabilmesi için birçok kurum oluşturmuş ve bu kurumlara görevliler atamıştır. Bu sistem içinde karşımıza çıkan ihtisab müessesesi de halkın asayiş ve huzur içerisinde yaşamasını; ticari alanda satıcı ve alıcının haklarının korunmasını; kazaların ve şehirlerin düzenin sağlanmasını ele aldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Muhtesip, Şikâyet, İhtisab Müessesesi, Asayiş, Hisbe Teşkilatı

Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuzey Makedonya ile İkili İlişkilerin Son 5 Yıl İçerisinde Türkiye Dış Ticaretine Etkisi

Hasan Emre Karakaya

Bursa Teknik Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Türkiye

Özet: Türkiye Cumhuriyeti'nin bulunmuş olduğu coğrafi konumu ve Osmanlı Devleti'nin Balkanları fethi dönemine kadar uzanan tarihsel değerleri nedeniyle Türk coğrafyası tüm Balkan devletleri ile hem kültürel hem de ekonomik olarak büyük ortak değerlere sahiptir. Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Makedonya arasındaki ikili ilişkiler, köklü tarihi, kültürel ve siyasi bağlantıları sayesinde son beş yılda kapsamlı ekonomik gelişmeler yaşamıştır. Sayısal verileri ele aldığımızda, 2019 yılında 507 milyon dolar olan iki ülke arasındaki ticaret hacmi, 2023 itibarıyla yaklaşık 875 milyon dolara yükselmiştir. 2025 itibarıyla ile hedef 2 milyar dolar olmuştur. Bu ekonomik gelişme, iki ülke arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nın gümrük avantajları ve Türk girişimci şirketler tarafından Kuzey Makedonya'da yapılan yatırımlar sayesinde hızlanmıştır. İki ülke arasında en çok gelişen sektörler; bankacılık sektörü, inşaat, sağlık ve eğitim gibi sektörler olup, Türk yatırımcı pek çok firmanın Kuzey Makedonya ve Türkiye'de aktif yatırımları hızla devam etmektedir. Türkiye ile Kuzey Makedonya arasındaki yıllık ticaret son 5 yılda büyük oranda artmıştır. Ancak, ticaret hacminin istenen seviyelere gelebilmesi için her iki ülke arasında daha verimli bir lojistik altyapının kurulması, gümrük prosedürlerinin iyileştirilmesi ve daha geniş ticaret anlaşmalarının detaylandırılması gerektiği görülmektedir, Türkiye'nin Kuzey Makedonya ile olan ticaret bağları ele alındığında bu bağlar hem ekonomik hem de diplomatik açıdan oldukça önemlidir. Mevcut ortaklıklar, bölgesel istikrara katkıda bulunurken Türkiye'yi bölgede ekonomik olarak güçlendirmektedir. Makale, Türkiye'nin Kuzey Makedonya ile ekonomik ilişkilerini ilerletme yolunda bazı olası seçenekler sunarak, bölgesel ekonomik entegrasyonun önemini hatırlatmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Ekonomi, Kuzey Makedonya, Türkiye

Srebrenitsa Katliamına Karşı Türkiye’de Gazetelerden Bazı Manşetler

Hatice Demir

İstanbul Üniversitesi, Tarih, Türkiye

Özet: Yugoslavya’nın dağılışı sırasında ilk olarak Sırlar, ardından Hırvatlar Bosna-Hersek’e saldırmış ve bu sürecin yaşandığı 1992-1995 dönemi Bosnalılar için acı dolu yıllar olmuştur. 200-250 bin civarında Boşnak hayattan kopmuş, çoğu göçmek durumunda kalmıştır. Bu savaşta Sırlar’ın büyük zarara uğrattığı yerler içinde Bosna-Hersek’in doğusunda yer alan Srebrenitsa ön plana çıkmaktadır. Bu bölgede Boşnakların direnişine şahit olunmuş, uzun süren sancılı süreç bu millette derin yaralar açmıştır. Bu zamanlarda gerek Türkiye gerekse diğer ülkeler çeşitli tepkilerde bulunmuştur. Ancak bu tepkinin ne derece etkili olduğu ve ne derece caydırıcı olduğu gibi noktalar oldukça önemlidir. Bunun yanında çeşitli müdahalelerin yapıldığı da görülmektedir. Verilen tepkilerin kamuoyunda nasıl yer edindiği de kilit meselelerden biridir. Bu çalışmada verilen tepkilerin, müdahalelerin ne derecede etkili olduğu sorunu nasıl bir süreçle olayların sürdüğü ve Türkiye’den nasıl tepkilerin geldiği durumlarına değinilerek incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Srebrenitsa, Sırlar, Boşnaklar, savaş, gazeteler

Avrupa Birliğinin Genişlemesi: Batı Balkanlar

Hatice z

Selçuk Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler, Doktora ğrencisi, Türkiye

zet: Vestfalyan sisteminin ilkeleri Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplininde ulus-devletin sınırsal temelini oluşturarak devleti tek boyutlu aktör haline getirmiştir. Modern devletin doğuşundan itibaren g, anarşı, savaş ve diplomasi kavramlarının devletin tek ögesi olması durumu artık değişmektedir. Bu değişimin tematik yapısı Uİ disiplininde farklılaşan paradigmlar sayesinde. 20. Yüzyılda iki sıcak savaş ve bir soğuk savaş geçiren modern devletler artık soyut bir kategori değil dönüşen tarihsel ve toplumsal olgu olarak evrimini gerçekleştirmektedir. Egemenliğin dönüşümü, küresel finansal krizler ve küresel terörizm gibi etkenler ile devletler, siyasal kapasitelerini ulus üstü yapılar reel olarak paylaşmak durumunda kalmışlardır. Yani devletler, uluslararası örgütlerle işbirliği kurarak meşruyetlerini artırmaya ve bu yapılar içinde etkinlik kazanmaya çalışmışlardır. Bu çok boyutlu Uİ disiplininde Avrupa Birliği (AB) suigeneris-nevi şaşsına münhasır yapısı ilesiyasi irade kullanılarak devletler arasında derin ekonomik ve toplumsal işbirliğini içeren konumdadır. Bu alışmada AB'nin Batı Balkanlar'a doğru genişleme yaklaşımı incelenecektir. AB barış ve huzurun istikrarlı tesisi için oluşan, tarihsel bağlamda derinleşerek genişleyen ve bu genişlemeyi bütünleşme odaklı yaşayan bir kültür dairesidir. Bu kültür dairesi bünyesinde 27 Avrupa devletini barındırmaktadır. Teorik eree, Avrupa entegrasyonunun temel teorilerini derinlemesine inceleyerek, AB'nin kurumsal ilerlemesini ve Batı Balkanlar'a yönelik politikalarını değerlendirmeye yardımcı olmaktadır. Temel politikalarından birisi olan genişleme politikası üzerine yoğunlaşan örgütün şu anki perspektifi Batı Balkan lkeleri üzerinedir. Her bir Batı Balkan lkesinin AB ile yapmış olduğu birbirinden farklı ortaklık anlaşmaları vardır. Bu anlaşmalar doğrultusunda üyelik sürecinin başlaması, devam ettirilmesi ve üyeliğe kabul edilmesi üzerine kriterleri içermektedir. Kriterleri ve faşsaları başarı ile tamamlayanlar AB ailesine katılmış olur. Etnik çatışmaların hız kesmediği Batı Balkan lkeleri üyelik süreçlerini çetrefilli geçirmektedir. Geleceği konusunda muammalar ile karşı karşıya kalan AB'nin genişlemesinin yönü bu ülkeler nezdinde ilerlemektedir. Ele alınan çalışmada Batı Balkan lkelerinin katılım süreçlerinin karşılaştırılması, yapısal zorlukları, siyasi engelleri ve gerekli reformları ortaya koymaktadır. Ayrıca alışma, Brexit, g krizi ve demokratik gerilemeler gibi AB krizlerinin genişleme sürecini nasıl etkilediğini ve Batı Balkanlar'ın entegrasyon yolculuğunu nasıl etkilediğini incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Genişleme politikası, derinleşme süreçleri, Avrupa Birliği

Halife Me'mûn Döneminde Bir Bilim Merkezi Olarak Merv

Hayriye Vural

Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Çağ Tarihi, Türkiye

Özet: Bugünkü Türkmenistan toprakları içerisinde bulunan Merv şehri, çok eski bir yerleşim yeri olması ve İpekyolu üzerinde bulunması hasebiyle tarih boyunca kültür ve medeniyet merkezlerinden ve Horasan'ın en önemli şehirlerinden birisi olmuştur. Coğrafi konumu nedeniyle birçok uygarlığa başkentlik yapmış ve onların mirasını devralmış olan bu şehir Abbasiler döneminde, özellikle Halife Me'mûn döneminde ilmi anlamda en parlak devirlerinden birini yaşamıştır. Bağdat'ın gelişiminde en önemli rolleri üstlenecek olan alimleri yetiştiren bu şehir birçok medeniyetin bilimsel çalışma, görüş ve ekollerini de Bağdat'a aktararak çok yönlü ve uluslararası bir çalışma geleneği, hatta bir ekol ortaya çıkarmıştır. İşte özellikle Halife Me'mûn döneminde Bağdat'ta gelişen pozitif bilimlerin arkasında bu şehrin mirası yatmaktadır. Bu çalışma sonucunda Merv şehrinin o zamana kadar elde ettiği, özellikle pozitif bilimler alanındaki birikimi Bağdat'a aktaran yegâne kanal olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağdat, Merv, tercüme faaliyetleri, Halife Me'mûn, Abbasiler, Medeniyet, bilim

“Hristiyanlar Huzur, Konsoloslara Saygı, Türklere Ölüm!” Fener Rumları ve 1821 Rum İsyanı

Kudret Sayan

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Tarih, Türkiye

Özet: 1299-1922 yılları arasında Avrupa içlerinden Asya ve Afrika'ya kadar büyük bir toprak parçasını idaresi altında tutan Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk fethettiği ve yıkılışına yakın bir devirde ayrıldığı Balkan coğrafyası yani Rumeli devletin ana vatan olarak gördüğü bir bölgeydi. Anadolu ve Rumeli olarak iki esas coğrafya üzerine bina edilmiş imparatorluk için bunlardan birini kaybetmek hele ki Anadolu'nun tamamından çok daha önce yayıldığı ve kültür, mimari, din pek çok alanda büyük etki ettiği bir bölgeyi kaybetmek önemli bir travma yaşatacaktı ki öyle de oldu. Bu süreç, ilk olarak 1812 Sırp isyanıyla başladı, 1821 Yunan isyanıyla büyüdü. 1812'deki Sırp isyanı büyük bir tehdit oluşturmadan bastırılmışsa ve Sırp'ların devlet kurma idealleri uzunca bir süre ertelenmişse de 1821 Yunan isyanı oldukça kanlı bir şekilde Mora Yarımadası ve çevresinde 1830'da kurulacak bir devlete doğru evrilmiştir. Osmanlı'nın isyan sırasında isyan büyümeden bastırmak için bazı fırsatlar eline geçmişse de Yanya Valisi, Mısır Valisi gibi valilerle merkezi idarenin içerisinde bulunduğu anlaşmazlıklar isyan ateşini daha da körüklemiştir. Yunanlıların işte bu anlaşmazlıklar içerisinde çırpınarak soydaşlarına, dindaşlarına karşı yardım götüremeyen, isyanı bastıramayan devlet içerisinde Mora Yarımadasında isyanın ilk yılında Tripoliçe Katliamına kadar yaptıkları mezalime (zulümlere) bu makalede değinmek niyetindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Hristiyanlar, Sırp'lar, Osmanlı İmparatorluğu

Üsküp'te Osmanlı'dan Günümüze Devam Eden Vakıf Camiileri

Merve Taş

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri, Türkiye

Özet: İslam tarihinde, farklı gayelerle kurulan vakıflar, İslamiyet'in yayılmasıyla gelişen sosyal, toplumsal ve dini bir kurumdur. "İslam medeniyetinde önemli bir yere sahip olan vakıf, kelime kökeni itibarıyla 'durmak' anlamına gelirken, hukuki bir terim olarak "bir malın sahibinin onu ebediyen dini, toplumsal veya hayırsever bir amaca bağışlamasıyla kurulan hayır kurumudur." Bu makale, Balkanlar'da, özelde ise Üsküp'te yer alan vakıf geleneğinin tarihsel gelişimini ve toplumsal rolünü incelemektedir. Vakıf camiilerin ortaya çıkışı, Osmanlı dönemi ve sonrasındaki etkileri, günümüzdeki durumu ve karşılaştığı zorluklar ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Balkan, Camii, Osmanlı, Üsküp, Vakıf

Arap Medyasında Srebrenitsa Soykırımı

Merve Zeynep Çetinkaya

Hitit Üniversitesi, Temel İslami Bilimleri, Arap Dili ve Belagati Bölümü, Türkiye

Özet: 1995 yılında Bosna'nın Srebrenitsa kentinde, BM tarafından güvenli bölge ilan edilmesine rağmen Sırp güçleri tarafından gerçekleştirilen ve binlerce Bosnalı Müslümanın katledilmesiyle sonuçlanan Srebrenitsa soykırımının üzerinden 30 yıl geçmiştir. Olayın ardından yıllar içinde bulunan toplu mezarlar, soykırımın boyutunu ortaya koymuş ve dünya genelinde tepkilere yol açmıştır. Bu trajedi, Arap medyasında da gündeme gelmiş ve çeşitli haber yayınlarında işlenmiştir. Bu çalışma, Arap medyasının Srebrenitsa soykırımına bakış açısını ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmada, El-Cezîre, el-Ehrâm, el-Ğudsü'l-‘Arabî ve el-‘Arabiyye haber sitelerinde 2010-2025 yılları arasında yayımlanan yaklaşık 50 internet haberi incelenmiş, bu haberler doğrudan veya dolaylı olarak Srebrenitsa soykırımıyla ilişkili olan kişi, kuruluş ve benzer olaylarla karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Çalışmanın esas inceleme dönemi ise 2015-2025 yılları arasındaki internet haberleriyle sınırlandırılmıştır. Araştırmanın amacı, Srebrenitsa soykırımı hakkında Arap medyasında yer alan verileri toplamak, soykırımın boyutunu ve medyanın olaya yaklaşımını ortaya koymak, ayrıca hangi konulara vurgu yapıldığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda kaynak taraması yöntemi kullanılmış, toplanan veriler mukayeseli biçimde analiz edilerek tasnif edilmiştir. Srebrenitsa soykırımını Arap medyasındaki haberler çerçevesinde ele alan hiçbir çalışmaya ulaşılmamıştır. Bu da çalışmanın özgün değerini ortaya koymaktadır. Günümüzde yaşanan Rusya-Ukrayna savaşı ve İsrail'in Filistin'e yönelik saldırılarının, 1995'teki Srebrenitsa soykırımını yeniden gündeme getirdiği düşünülmekte olup, veri incelemesi sırasında bu husus da değerlendirilmeye alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Srebrenitsa, Srebrenitsa Soykırımı, Bosna Hersek, Sırbistan, Arap Dili, Arap Medyası

Türk Dış Politikasında Yeni Bir Yaklaşım: Hakan Fidan'ın Balkanları Tahayyülü

Mervegül Kınalı

Selçuk Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler, Türkiye

Özet: Balkanlar ile ortak tarihi geçmişi olan Türkiye'nin kuruluşundan itibaren bu coğrafyayla kurduğu ilişkiler, bölgenin jeopolitik konumu ve etnik çeşitliliği dikkate alınarak dönemsel koşulların dinamiklerine, uluslararası konjoktörlere ve iç politika dönüşümlerine bağlı olarak değişim göstermiştir. 1999'da bölgesel ve uluslararası siyasette yaşanan gelişmelerin ardından Türkiye'de özellikle 2002 yılında değişen dış politika anlayışı ile birlikte Türkiye, Balkanlar'da daha aktif rol almaya başlamıştır. Bu minvalde, yumuşak güç araçlarını aktif bir şekilde kullanarak bölgesel sahiplenme, kapsayıcılık ve çok kültürlülük ilkeleri doğrultusunda hareket etmiştir. Türkiye'nin Balkanlar'a yönelik politikaları, çoğu zaman hem bölgesel istikrarı önceleyen hem de kültürel bağları gözetten bir anlayışla yürütülmüştür. Hakan Fidan'ın Dışişleri Bakanlığı görevine gelmesinin ardından yaşanan gelişmeler ve değişimler ile birlikte uzun yıllar sürdürülen dış politika anlayışı devam etmekte ve çok boyutlu bir diplomasi yürütülmektedir. Bu çerçevede çalışma, Türkiye'nin Balkan politikasını tarihsel arka planıyla ele alarak Hakan Fidan'ın Dışişleri Bakanlığı sürecinde şekillenen Balkanlar politikasındaki temel süreklilikler ve farklılıklar ile bütüncül bir değerlendirme sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Dış Politika, Türkiye, Balkanlar, Diplomatik İlişkiler, Hakan Fidan

İklim Değişikliği: Yeni Yüzyılın Sağlık Tehdidi

Mevlûde Çayır

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tarih, Türkiye

Özet: 19. yüzyılda Avrupa'da başlayıp dünyaya yayılan sanayileşme, sanayi toplumuna geçişi beraberinde getirmiştir. Sanayi toplumunda fosil yakıtların kullanımı ile birlikte üretim, tüketim ve istihdam öne çıkmıştır. Bu durum hem toplumsal değişimi hızlandırmış hem de sera gazı salınımını artırmıştır. Sera gazları arasında karbondioksit (CO₂), kloroflorokarbon (CFC), metan (CH₄), azot oksit (N₂O), ozon (O₃) ve su buharı (H₂O) bulunmaktadır. Bu gazların artışı küresel ısınmaya ve iklim değişikliğine neden olmaktadır. İklim değişikliği, uzun zaman dilimlerinde iklim koşullarında görülen sistemli değişiklikler olarak tanımlanabilir. Sıcaklık, rüzgâr ve diğer hava koşullarındaki farklılıklar bunun göstergeleridir. Geçmişten günümüze doğrudan ve dolaylı etkilerle yaşanan değişimler son yıllarda artmış; sosyo-ekonomik ve çevresel sorunların yanında insan sağlığını da olumsuz etkilemeye başlamıştır. Günümüzde yapılan araştırmalar, iklim değişikliğinin buzulların erimesi, sıcaklıkların yükselmesi, aşırı hava olaylarının çoğalması ve deniz seviyesindeki değişikliklerle kendini gösterdiğini ortaya koymaktadır. İklim değişikliğini etkileyen başlıca faktörler arasında sanayileşme, doğal afetler, ormansızlaşma, yanlış tarım politikaları ve sera gazı salınımındaki artış yer almaktadır. Bu durum insanların temel ihtiyaçlarını karşılamasını zorlaştırmakta; temiz suya erişim, gıda ve barınma güvenliği ile temiz hava ve gıda tedarik zinciri gibi alanlarda riskleri artırmaktadır. Aşırı sıcaklıklar, hava kirliliği, enfeksiyon hastalıkları ve doğal afetler insan sağlığı açısından pek çok tehlikeyi beraberinde getirmektedir. Kuş gribinden sarı hummaya kadar birçok hastalık iklim değişikliği ile birlikte daha büyük tehdit oluşturmaktadır. Özellikle yaşlılar, kadınlar ve çocuklar bu süreçten daha fazla etkilenmektedir. Aşırı sıcaklıklar, hava kirliliği ve doğal afetler kadınların doğurganlık oranlarını bile etkilemektedir. İklim değişikliğiyle mücadelede devletler, liderler, uluslararası kuruluşlar, toplumlar, sivil toplum örgütleri ve bireyler çeşitli önlemler almakta ve çözüm yolları geliştirmeye çalışmaktadır. Bu çalışmada iklim değişikliğinin nedenleri ve sonuçları, sağlık üzerindeki etkileri ile alınan tedbirler ve çözüm önerileri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, sağlık, kadın

1989-2000 Arasında Sırp Ortodoks Kilisesi'nin Siyasal Rolü Ve Uluslararası Medyadaki Temsili

Mustafa Eyigün

Hitit Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler, Türkiye

Özet: Bu çalışmada, 1989 yılından 2000 yılına kadar süren aralıkta, bir diğer ifadeyle Yugoslavya'nın parçalanma döneminde, Bosna Savaşı, Kosova Savaşı gibi olaylarda, dini konumunu siyasallaştıran Sırp Ortodoks Kilisesi'nin, Sırp milliyetçiliğindeki etkisi incelenmektedir. Uluslararası medya kaynaklarına yansıyan, haber olan içerikler analiz edilip, akademik metinlerden faydalanılarak, Sırp Ortodoks Kilisesi'nin, Sırp kimlik inşasında araçsallaştırılan Kosova miti ve "haklı savaş" söyleminin nasıl siyasi bir araç yapıldığı değerlendirilmektedir. Çıktılara göre, Sırp Ortodoks Kilisesi'nin kutsal toprak anlatısını milliyetçiliğe enjekte etmede rol üstlendiği, askeri faaliyetlere destek olduğu ve rejim ile karşılıklı faydaya dayanan bir ilişki tutturduğu ortaya çıkmaktadır. Kilise'nin ana aktörlerinden Patrik Pavle'nin söylemleri, tutarsızlıklar ve zaman içinde konjonktüre göre değişimler içermiştir. Pavle, Bosna Savaşı'nda savaş suçlarını kınamazken birkaç yıl sonra ortaya çıkan Kosova Savaşı'nda ise rejimi eleştirmiştir. Dönem boyunca uluslararası medyada Kilise, hem kutsal bir otorite hem siyasi aktör olarak, hem de farklı biçimlerde temsil edilmiştir. Bu çalışmada, Kilise'nin kriz zamanlarında dini otoritesini siyasi bir kimliğe büründürerek ve bu durumdan güç devşirerek Sırp kimliğini şekillendirdiği, dolayısıyla Balkanlar'da din-milliyetçilik birleşimine katkı sunduğu ortaya koyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yugoslavya, dini konum, Ortodoks Kilisesi

Kitap Kulüplerinin Sosyal Hayata ve Okuma Alışkanlığına Etkisi Bağlamında; Üsküp Kitap Kulübü Örneği

Necla Dursun

Marmara Üniversitesi, İstanbul Araştırmaları Programı, Türkiye

Özet: Kitap okuma kulüpleri, kitap okumayı seven bireylerin bir araya gelerek okudukları eserler üzerine değerlendirmelerde bulunduğu ve bu eserleri analiz ettiği gruplardır. Bu bağlamda kurulan ‘Üsküp Kitap Kulübü’ söz konusu amaç doğrultusunda faaliyet göstermektedir. Bu çalışmada, Kuzey Makedonya’da faaliyet gösteren Üsküp Kitap Kulübü’nün bireylerin sosyal yaşamına ve okuma alışkanlıklarına olan etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Üsküp Kitap Kulübü, ilk olarak 1 Kasım 2024 tarihinde gerçekleştirilen tanışma toplantısıyla faaliyetlerine başlamış ve 2024-2025 eğitim-öğretim yılı boyunca Kuzey Makedonya’nın Gostivar şehrinde düzenli olarak toplanmıştır. Kulüp tamamı lise öğrencilerinden oluşan 25 üyeden meydana gelmektedir. Üyelerin bir kısmı ülkenin farklı bölgelerinden lise eğitimi almak üzere Gostivar’da pansiyonlu olarak bulunan öğrencilerden oluşmaktadır. Yaz tatili sürecinde faaliyetlerine ara verilen kulüpte belirlenen okuma listesi doğrultusunda her ay bir kitap okunmuş ve bu kitaplar kulüp toplantılarında değerlendirilmiştir. Kulübün dikkat çeken özelliklerinden biri Türkiye’de öğrenim gören lise ve üniversite öğrencileri ile yazar, çizer, şair ve çeşitli alanlarda uzman konukları toplantılarına davet etmesidir. Türkiye ve Kosova’dan gelen bu konukların katılımıyla gerçekleştirilen kitap değerlendirme oturumlarının her biri 2 ila 3 saat sürecek şekilde planlanmıştır. Kulübün bir diğer özgün yönü ise ‘Tatlı Yiyelim, Tatlı Konuşalım’ başlığı altında düzenlenen etkinliklerdir. Bu kapsamda, Türkiye’nin coğrafi işaretli yiyeceklerinin tanıtımı ve tadımı gerçekleştirilerek kültürel etkileşim desteklenmiştir. Haziran 2025 tarihinde Türkiye’de Okur Kitaplığı Yayınevi tarafından yayımlanan Üsküp Kitap Kulübü – Hem Okudum Hem Yazdım adlı bir kitabı bulunan kulüp aynı adı taşıyan Instagram hesabını da aktif biçimde kullanmaktadır. Bu çalışmada, kulüp bünyesinde gerçekleştirilen kitap tahlil toplantıları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Kuzey Makedonya’da lise öğrenimi gören kulüp üyeleri ile Türkiye ve Kosova’dan katılım sağlayan öğrenci ve yetişkin konuklarla yürütülen kitap tahlil toplantılarının; bireysel algı ve deneyimlerin

paylaşıldığı bir öğrenme platformu işlevi gördüğü ve sosyal yaşama katılım açısından olumlu katkılar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuç bölümünde, elde edilen bulgular ayrıntılı biçimde değerlendirilmiş ve bu bulgular doğrultusunda çeşitli öneriler geliştirilmiştir

Anahtar Kelimeler: Kuzey Makedonya, Üsküp, Gostivar, kitap, kitap kulübü

Batı Trakya ve Kıbrıs'ta Türk Topluluklarının Kimlik ve Hak Mücadelesinde Liderlerin Rolü: Dr. Sadık Ahmet ve Rauf Denktaş Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz

Neslişah Merve Albayrak

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler, Türkiye

Özet: Batı Trakya ve Kıbrıs'ta yaşayan Türk toplulukları, tarih boyunca farklı medeniyetlerin hakimiyeti altında yaşamışlardır. Osmanlı Devleti'nin her iki bölgeyi fethettikten sonra demografik yapısına uygun adaletli ve hoşgörü esaslı yönetimi, bölgelerde asırlarca barışçıl ve huzurlu bir ortamın oluşmasına olanak verdi. Osmanlı Devleti zamanla otoritesinde oluşan zayıflık sonucu, toprak kayıplarıyla birlikte Batı Trakya ve Kıbrıs'tan çeşitli sebeplerle ayrılmak zorunda kaldı. Bölgede zorbalıklarla egemen güç haline gelen Yunan rejimlerinin asimilasyon ve ayrımcılık temelli politikalarına maruz kalan Türk nüfusları birtakım zorluklarla mücadele etmek zorunda kaldı. 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması ile Batı Trakya'daki Türk azınlığın dini, kültürel, dilsel ve eğitsel hakları güvence altına alınmış olmasına rağmen Yunan hükümetleri bu hakları etkili ve bütüncül bir biçimde uygulamamıştır. Batı Trakya'da "Türk" kimliği tanınmayarak azınlıklar "Müslüman Yunan vatandaşları" olarak kabul edilmiş Türk adını taşıyan dernekler kapatılmış, anadilde eğitim hakkı kısıtlanmış ve müftü seçimleri devlete bağlanmıştır. Bu politikalar karşısında Dr. Sadık Ahmet, 1980'li yıllardan itibaren hak ihlallerine karşı barışçıl ve demokratik yöntemlerle mücadele etmiş, 1985'te başlattığı imza kampanyası ve 1991'de kurduğu DEB Partisi ile azınlık haklarını Yunanistan ve uluslararası platformlarda savunmuştur. Çalışmanın diğer bir ayağı olan Kıbrıs Adası'nda ise tarihsel süreç, Osmanlı'dan İngiliz yönetimine ve ardından Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar uzanmıştır. Kıbrıs Türkleri, Enosis hedefi ve EOKA terör hareketleri karşısında kimliklerini ve güvenliklerini korumak için mücadeleye başlamış 1957'de Rauf Denktaş'ın öncülüğünde kurulan Türk Mukavemet Teşkilatı ile örgütlü bir savunma birlikleri oluşturmuştur. 1960'ta kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki eşitsizlikler ve 1974 darbesi sonrası gelişen çatışmalar sonucunda Türkiye, uluslararası antlaşmalar

gereğince garantörlük hakkını kullanarak Türk Silahlı Kuvvetleri aracılığıyla Kıbrıs Barış Harekatı'nı gerçekleştirmiştir. Bu süreçle birlikte Kıbrıs Türkleri, Geçici Türk Yönetimi, Kıbrıs Otonom Türk Yönetimi ve ardından 1983'te KKTC'nin ilanıyla kendi siyasi varlığını kurumsallaştırmıştır. Rauf Denktaş, hem diplomatik hem de siyasi mücadeleleriyle Kıbrıs Türklerinin haklarını savunmuş ve uluslararası platformlarda Türkiye ve BM nezdinde girişimlerde bulunmuştur. KKTC'nin kurucu cumhurbaşkanı olarak toplumun siyasi temsilini güvence altına almıştır. Her iki lider de kendi coğrafyalarında Türk toplumunun haklarını korumak için farklı yöntemler geliştirmiş ve temel amaçları kimlik, hak ve güvenliğin korunması olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dr. Sadık Ahmet, Rauf Denktaş, Batı Trakya, Kıbrıs, Asimilasyon Politikaları, Azınlık Hakları, Türk Kimliği

Filistin'de İnsan Haklarını Savunan Kadınlar: Rachel Corrie, Ayşenur Ezgi Eygi ve Korkusuz Kadınların Direnişi

Nur Erözkan Demir

Bülem Ecevit Üniversitesi, Çocuk Gelişim, Türkiye

Özet: Filistin'deki çatışmalar, dünya genelindeki insan hakları savunucuları için önemli bir odak noktasıdır. Özellikle kadınlar, Filistin'deki insan hakları ihlalleri karşısında güçlü bir direniş göstermiş ve bu mücadelede hayati roller üstlenmişlerdir. Filistinli kadınların yanı sıra, uluslararası alanda da birçok kadın, Filistinlilerin haklarını savunmak için önemli katkılar sağlamıştır. Bu makale, Filistin'deki insan hakları savunuculuğunda yer almış kadınlardan başta Rachel Corrie ve Ayşenur Ezgi Eygi'yi ele alırken, ayrıca Filistinli üç kadın aktivisti de incelemektedir. Rachel gibi Ayşenur da ISM (International Solidarity Movement - Uluslararası Dayanışma Hareketi) gönüllüsü ABD'li bir barış aktivisti olup; her iki kadının kaderi İsrail tarafından gözler önünde vahşice katledilmesinde ne yazık ki ortak bir nokta olmuştur. Corrie ve Eygi'nin aktivizmleri, bireysel etik duyarlılık ile kolektif siyasal eylemliliğin kesişim noktasında yer almaktadır. Corrie'nin Filistinli bir ailenin evinin yıkımına karşı kendi bedenini siper etmesi (Rickman & Viner, 2005), Eygi'nin ise dua eden bir grubun yanında dururken İsrail kurşunuyla öldürülmesi (The Guardian, 2024), eylemlerinin somut bedensel tezahürleridir. Bahsi geçen kadınların bu mücadeledeki rolleri, sadece cinsiyet eşitliği ve insan haklarıyla sınırlı kalmamış, aynı zamanda ulusal özgürlük mücadelesine hafızalarda yer edinmiştir.

Anahtar Kelimeler: Filistin, kadın hakları, insan hakları, aktivizm, toplumsal direniş, Rachel Corrie, Ayşenur Ezgi Eygi, Leila Khaled, Hanan Ashrawi, Ahed Tamimi

Berlin Süreci'nden Günümüze Düzenlenen Zirveler Ekseninde AB'nin Batı Balkanlar Politikası (2014-2024)

Ömer Faruk Aydın

Marmara Üniversitesi, Avrupa Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Türkiye

Özet: Bu çalışma, Avrupa Birliği'nin (AB) Batı Balkanlar'a yönelik genişleme politikasını, 2014 yılında başlatılan Berlin Süreci ve sonrasındaki zirveler ekseninde ele alarak 2014-2024 dönemini kapsamlı biçimde incelemektedir. Berlin Süreci, AB ile Batı Balkan ülkeleri arasındaki siyasi, ekonomik ve bölgesel iş birliğini güçlendirmeyi hedefleyen çok taraflı bir girişim olarak ortaya çıkmıştır. Çalışmada, süreç boyunca gerçekleştirilen zirvelerde öne çıkan kararlar, öncelikler ve siyasi söylemler değerlendirilmiş; AB'nin genişleme stratejilerinin zamanla nasıl evrildiği analiz edilmiştir. Mülteciler krizi, BREXIT, COVID-19 Pandemisi, Rusya-Ukrayna Savaşı gibi gelişmelerin AB'nin iç dengelerini ve genişleme politikasını nasıl etkilediği tartışılmıştır. Çalışma, AB'nin genişleme konusundaki söylem-pratik uyumsuzluklarına ve Batı Balkan ülkelerinin karşılaştığı yapısal zorluklara da ışık tutmaktadır. Nitel yöntemle gerçekleştirilen bu analiz, Berlin Süreci'nin AB-Batı Balkan ilişkilerinde hem fırsatlar hem de sınırları beraberinde getirdiğini ortaya koymakta; sürecin, bölge ülkelerinin Avrupa ile bütünleşme perspektifini sürdürebilmeleri açısından stratejik bir araç işlevi gördüğünü savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Berlin Süreci, Batı Balkanlar, Genişleme Politikası, AB Zirveleri, Entegrasyon

Tevhid, Seyrüsüluk ve Aşk/Öz Bilinç Merkezinde Divanlara Yeniden Bakış 18. Yüzyıl Şairlerinden Ahmed Gurbî Örneği

Rıdvan Saygılar

İbn Haldun Üniversitesi, Temel İslam Bilimleri, Türkiye

Özet: Tasavvuf, Divan şiirinin hem tematik hem de yapısal düzeyde beslendiği en temel kaynaklardan biri olup, özellikle tarikata mensup şairlerin poetikasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, 18. yüzyıl Osmanlı edebiyatının son klasik dönem temsilcilerinden biri olan Bosnalı Nakşî-Bektâşî dervîşi Dervîş Ahmed Gurbî Baba'nın (ö. 1776) divanı, bireysel tasavvufî tecrübenin şiir aracılığıyla nasıl inşa edildiğini göstermesi bakımından dikkate değerdir. Şairin sınırlı biyografik verileri, büyük ölçüde Divan'ı aracılığıyla takip edilebilmekte; bu eser onun manevî seyrini, meşrebini ve metafizik duyarlılıklarını yansıtan birincil kaynak konumundadır. Bu çalışma, Gurbî'nin divanını tematik düzlemde tevhid, seyrü sülûk, aşk ve öz bilinç kavramları etrafında çözümlemeyi amaçlamaktadır. Vahdet-i vücûd izleri, Esmâ-i Hüsnâ'nın tecellî boyutu, seyrü sülûkun yapısal aşamaları, nefis terbiyesi, makam-mertebe ve menzil geçişleri gibi tasavvufî katmanlar, şiirsel düzlemde sembolik anlatımlarla örülüdür. Gurbî'nin özellikle aşk ve divanelik temaları üzerinden bireysel varoluş ve irfanî bilinç oluşturma sürecine dair vurguları, klasik mazmunlar bağlamında yeniden üretilmektedir. Son kertede Divan, yalnızca estetik bir şiir külliyyatı değil; aynı zamanda öz bilincin tasavvufî temellere yaslanarak inşa edildiği bir metafizik tefekkür alanı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Divan, Ahmed Gurbî

Arti i Kohës Së Luftës: Ndërmjet Dokumentimit Historik Dhe Përjetimit Emocional

Silvija Hametaj

Universiteti i Tiranës, Fakulteti i Drejtësisë, Shqipëri

Abstrakt: Në kohë lufte, arti shndërrohet nga një mjet estetik në një gjuhë të fuqishme për të dëshmuar, për të përjetuar dhe për të komunikuar realitete që shpesh nuk shprehen dot me fjalë. Ky punim eksploron mënyrën se si arti i kohës së luftës përfaqëson një ndërthurje midis dokumentimit historik dhe shprehjes emocionale. Përmes analizës së rasteve të ndryshme nga vendet e Lindjes, veçanërisht Ballkani, Lindja e Mesme dhe Ukraina, si dhe përmes krahasimeve me praktikën artistike perëndimore, artikulli shqyrton rolin që arti luan në ndërtimin e kujtesës kolektive, përballjen me traumën dhe procesin e shërimit. Në qendër vendoset piktura, instalacioni dhe arti digjital si medime që sjellin përjetimin individual dhe kolektiv të luftës në qendër të vëmendjes publike. Kjo analizë vë në dukje rëndësinë e artit si një akt rezistence dhe arkivim emocional që mbijeton përtej rrëfimeve zyrtare historike.

Fjalet Kyqe: Arti, Ballkani, Lindja e Mesme

Ahmet Vefik Paşa Ve Robert Kolej: Türkçülük Anlayışı Üzerine

Vildan Öztürk

Yıldız Teknik Üniversitesi, Fizik, Türkiye

Özet: Osmanlı İmparatorluğu topraklarında, Reform sonrası ortaya çıkan Protestanlık inancının misyonerlik kültürüyle birleşmesinin ardından başlayan misyon faaliyetleri, 19. yüzyıl Anadolu ve Batı Trakya bölgesinde yoğunlaşarak ilerlemiştir. Amerikan Misyoner vakıf ABCFM'nin (Amerikan Yabancı Misyoner Komiserleri Kurulu), İstanbul merkezli yürüttüğü çalışmalardan en önemlisi Bulgar millî devletinin temellerini atan Robert Kolej projesi olmuştur. Bulgaristan Devletinin beş başbakanını ilk mezunlarından veren kurum, modern Batı Trakya inşasında önemli etkiye sahip olmuştur. Kolejin bulunduğu arsanın eski sahibinin Türk kimliğine katkılarda bulunmuş aydın Ahmet Vefik Paşa olduğu Cyrus Hamlin'in otobiyografik eserinde net bir şekilde belirtilmektedir. Arsayı Hamlin'e sattığı bilinen Ahmet Vefik Paşa'nın zaman zaman kuruma ziyaretlerde bulunduğu ve öğrencilerle iletişimde olduğu bilinmektedir. Bu makalede Robert Kolej bağlamında Ahmet Vefik Paşa'nın Türkçülüğü ve kimlik oluşumu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Vefik Paşa, Türkçülük, Robert Kolej, misyonerlik, Bulgaristan Modernleşmesi, ABCFM

Genç Müslümanlar ve Yücel Teşkilatı'nın Karşılaştırmalı Analizi

Zeyneb Kurun

İbn Haldun Üniversitesi, Yeni Medya ve İletişim, Türkiye

Özet: Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti, II. Dünya Savaşı sonrasında seküler ve otoriter bir rejim kurmuştur. Kurduğu rejim aracılığıyla, çok dinli ve çok etnikli yapısını, bir ulus-devlet etrafında dönüştürmeyi hedeflemiştir. Bu süreçte ise özellikle Müslüman toplulukların, kimliklerini açıkça ifade etmeleri ve din temelli örgütlenmeler kurmaları, şiddetli yaptırımlarla baskılanmıştır. Bosna-Hersek'te ortaya çıkan Genç Müslümanlar (Mladi Muslimani) Hareketi ile Makedonya'da faaliyet gösteren Yücel Teşkilatı, hem dini kimliğin hem de direnişin temsili olarak ön plana çıkan iki önemli oluşumdur. Bu makale, Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti altında faaliyet göstermiş iki Müslüman örgütlenme olan Yücel Teşkilatı ile Genç Müslümanlar hareketini, karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Farklı etnik kökenlerden ve coğrafi bağlamlardan gelmekle birlikte, her iki oluşum da benzer siyasal ve ideolojik sorunları paylaşmaktadır. Bu sorunlar, Osmanlı sonrası dönemde Müslüman kimliğin kamusal alandaki varlığı, Tito rejiminin baskıcı politikaları ve komünist ideolojiye karşı geliştirilen direnişi kapsamaktadır. Makalenin temel araştırma sorusu, Yücel Teşkilatı ve Genç Müslümanlar, Müslüman kimliğin korunması ve siyasallaşması sürecinde, ne tür benzerlik ve farklılıklar sergiledikleridir. Her iki örgüt de komünist rejime karşı, İslam dünyasının yeniden canlanması düşüncesiyle şekillenen, antikomünist ve muhafazakâr tepkiler sergilemişlerdir. Bu yönleriyle iki teşkilat da hem kimliklerini koruma hem de yerel ölçekte siyasal bir direniş mekanizması olarak işlev görmüşlerdir. Ayrıca, Mısır merkezli İslamcı akımların (özellikle Müslüman Kardeşler) Genç Müslümanlar üzerindeki etkisiyle, Yücel Teşkilatı'nın daha çok milliyetçi-muhafazakâr Türk kimliği zemininden hareket etmesi karşılaştırmalı bir düzlemde değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yugoslavya, Bosna Hersek, Makedonya Türkleri, Yücel Teşkilatı, Yücelciler, Yücel Davası, Genç Müslümanlar Teşkilatı

Balkanlarda Barış Çalışmaları: Bosna-Hersek Örneği

Zeynep İnan

İstanbul Ticaret Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Türkiye

Özet: Bu çalışma, Balkanlar'daki barış süreçlerini Bosna-Hersek örneği üzerinden inceleyerek, bölgedeki çatışma sonrası yeniden inşa çabalarının temel dinamiklerini analiz etmektedir. Araştırmada, savaş öncesi dönemdeki federal çözüm arayışları ve diplomatik girişimlerin yanı sıra, 1995 Dayton Barış Anlaşması sonrası uygulamaya konan siyasal, toplumsal ve hukuki reformlar detaylandırılmaktadır. Özellikle Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği (AB) ve NATO gibi uluslararası kurumların müdahale biçimleri ile küresel güç dengelerinin barış sürecine olan etkisi analiz edilmektedir. Çalışma, Bosna-Hersek'te barışın nasıl inşa edildiği ve bu sürecin ne ölçüde sürdürülebilir olduğu sorusu etrafında şekillenmekte; savaş suçlarının yargılanması, adalet ve uzlaşma mekanizmaları, etnik temelli yönetim yapıları ve milliyetçi siyasetin yarattığı tehditleri kapsamlı biçimde değerlendirmektedir. Ayrıca, soykırım ve şehir kırımı gibi savaş stratejilerinin barışın toplumsal temellerini nasıl sarstığı da ele alınmaktadır. Araştırmanın temel amacı, uluslararası toplumun barışa yönelik müdahale kapasiteleri ile yerel aktörlerin etnik ve siyasal dinamiklerinin etkileşimini irdeleyerek, sürdürülebilir barışa ulaşmada hangi faktörlerin belirleyici olduğunu ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Bosna-Hersek, Barış Süreci, Uluslararası Müdahale, Sürdürülebilir Barış, Dayton Anlaşması

- balkanfoundation.com
- info@balkanfoundation.com
- facebook.com/balkanfound
- twitter.com/balkanfound
- instagram.com/balkanfound